

The Project Gutenberg eBook of Sata ja yksi laulua; Hiihtäjän virsiä; Pyhä kevät, by Eino Leino

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Sata ja yksi laulua; Hiihtäjän virsiä; Pyhä kevät

Author: Eino Leino

Release date: January 10, 2005 [EBook #14649]

Most recently updated: December 19, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SATA JA YKSI LAULUA; HIIHTÄJÄN VIRSIÄ; PYHÄ KEVÄT ***

Produced by Tapio Riikonen

SATA JA YKSI LAULUA; HIIHTÄJÄN VIRSIÄ; PYHÄ KEVÄT

Eino Leino

1898, 1900, 1901.

SISÄLLYS:

SATA JA YKSI LAULUA

Hymni

I. Höyhensaaret

II. Laulu metsästä

III. Hymyilevä Apollo

Me kuljemme kaikki kuin sumussa

Rauha

Kulkijapoika

Hei hah hah haa

Sua odotin lasna ma laineilla

Kultainen kirja

Olen kyllin jo etsinyt totuutta

Niin kauvas kuin silmä kantaa—

Aamulaulu
Kaks joutsenta
Antonius ja Kleopatra
Suo että sun helmahas peitän
Kuka on hän?
Sua tahtoisin ottaa ma leuvan alta
Meri kuutamolla
Minä uskoni, toivoni hukkasin
Piru tuli mun luokseni
Metsäntähti
Seita
Omenankukat
Niin jos oisit lauluni
Oli mieleni paimenpojaksi
Onnen orja
Sun naurusi
Sinä olet kuin kuplanen
Indiaani
Irma-impi
Mun onneton ollahan pitäis nyt?
Lohdutus
Ihme
Ystäville
Sua katson vaan
Salaisuus
Kun omena on kypsä
Onnen kulta
Oli mullakin pikku ylpeytein
Ja jos mua lemmit armahain
Näin unta kesästä kerran
Merimies kajutassaan
Jaa, jaa!
Kahden herran palvelija
Minä rakastin metsää ja maailmaa
Se oliko kieli, jok' katkesi?
Kuten tahdot vaan
Kun muistelen—
Herodiaan tytär
Jes siunatkoon!
Jäähyväisten jälkeen
Porraspuulla
Olen tahtonut tutkia taivaan ja maan
Väärinymmärrys
Laulajapoika
Kaarin
Juhannus
Tuli tuoksuvat illat
Kesä
Sinä tanssit kuin rautalangalla
Älä usko tyttö mun laulujain
Yksin
Kauppasopimus
Minä luulin sun eloni onneksi
Mitä on tää?
Don Quijote
Pieni tarina
Ei sallittu täällä mun käydä
Minust' oli kuin olisi soudettu
Iltarukous
Kun tietäis
Luonnossa luminen ilta
Kai ihmettelit sinä
Sinä teit minun eloni lauluksi
Kuu kalpea

Ave Maria!
On niin herttaista ajatella
Lepän lehdille lauluja kirjailen
Niin sinua katsoin neiti
Hanhipaimen
Mua suutele kerran
Sinä olet kuin mandeli makea
Yölaulu
Kun yksi rehkiä
Lintu
Minust' on, kuin kuulisin vasta
Lintu kevättalvella
Lemmenlaulu
Sen vasta ma naiseksi sanoisin
Minä uneksin kahdesta koivusta
Alppiruusu
Aino-neiti
Unta
Sydämen kepponen
Rekilaulu
Taas kotona
Kai useinkin tyhjältä
Vuorilla kulkevat suuret tuulet
Kunis kukkivat kanervat kankahan
Pieni ballaadi
Ne veivät multa mun iloni
Tän yön me tahdomme tanssia
Raskaalla hetkellä
Laulajan laulu

HIIHTÄJÄN VIRSIÄ

Metsän kosija
Yksin hiihtäjä
Tellervo
Itku pitkästä ilosta
Kuoleman kannel
Metsolassa
Tähdet
Tilapäisiä
Vapaa sana
Hymni
Nuorten kiitos Ida Aalbergille
Runoilija
Pellervon laulu
Hämy-hyräilyjä
Tuijotin tulehen kauvan
Metsähän oli mun mieli
Et sinä ivannut, impi
Oi uni, jumalten lahja!
Kuvia ja kangastuksia
Se Herra, jota ma palvelen—
Orvon laulu
Iltatunnelma
Oi, varjele Herra mun järkeäin
Hyvä on hiihtäjän hiihdellä
Kuoleman renkinä
Rauhattoman rukous
Mua pelottaa
Ja vuodet ne käy yhä vaikeammiks
Sydämeni talvi
Laulu onnesta
Ziska
Inka-muori
Hautalaulu

Mirjamin laulu
Sonetteja
Yö
Olin nuori
Huokaus
Illalla
Sua lemmin
En jaksa hymyillä
Kalliolla

PYHÄ KEVÄT

Maa ja kansa
Aleksis Kivi
Mökkiläinen ja hänen poikansa
Graniitti
Tervehdys Kajaanin kaupungin 250-vuotisjuhlaan
Laulu vanhoista ajoista
Laulu valon sodasta
Eero Erkkö
Helsinki helmilöissä
Koskenlaskija
Koskenlaskija
Lauluja Kantelettaren tapaan
Miksi kysyisin enempi?
Konstinsa kumpaisellakin
Unta ja todellisuutta
Katson, katson, kaunis tyttö
Iva
Sana Suomen saloille
Laulun lapsi
Pyhä kevät
Keväthymni
Virta venhettä vie
Taideniekan yö
Välirauha
Jumalan vanki
Maininkeja
Surut
Rakkauden laulu
Alkibiadeen näky
Hymni tulelle
Hiukan tähtitiedettä
Tähtelän tanhuat
Pohjantähti
Auringon opetus
Uusi tähti Perseuksen sikermässä
Väinämöisen miekka

SATA JA YKSI LAULUA

(1898)

HYMNI.

I. HÖYHENSAARET.

Mitä siitä jos nuorna ma murrunkin tai taitun ma talvisäihin, moni murtunut onpi jo ennemmin ja jäätynyt elämän jäihin. Kuka vanhana vaappua tahtoiskaan? Ikinuori on nuoruus laulujen vaan ja kerkät lemmen ja keväimen, ilot sammuvi ihmisten.

Mitä siitä jos en minä sammukaan kuin rauhainen, riutuva liesi, jos sammun kuin sammuvat tähdet vaan ja vaipuvi merillä miesi. Kas, laulaja tähtiä laulelee ja hän meriä suuria seilailee ja hukkuvi hyrskyhyn, ennen kuin käy purjehin reivatuin.

Mitä siitä jos en minä saanutkaan, mitä toivoin ma elämältä, kun sain minä toivehet suuret vaan ja kaihojen kantelen hältä. Ja vaikka ma laps olen pieni vain, niin jumalten riemut ma juoda sain ja juoda ne täysin siemauksin— niin riemut kuin murheetkin.

Ja vaikka ma laps olen syksyn vaan ja istuja pitkän illan, sain soittaa ma kielillä kukkivan maan ja hieprukan hivuksilla. Niin mustat, niin mustat ne olivat; ja suurina surut ne tulivat, mut kaikuos riemu nyt kantelen vielä kertasi viimeisen!

Oi, kantelo pitkien kaihojen, sinä aarteeni omani, ainoo! Me kaksi, me kuulumme yhtehen, jos kuin mua kohtalot vainoo. Me kuljemme kylästä kylähän näin, ohi kylien koirien räkyttävään, ja keskellä raition raakuuden sävel soipa on keväimen.

Me kaksi, me tulemme metsästä ja me metsien ilmaa tuomme, me laulamme nuoresta lemmeestä ja lempemme kuvan me luomme, me luomme sen maailman tomusta niin kuin Luoja loi ihmisen Eedeniin ja korvesta kohoitamme me sen kun vaskisen käärmehen.

Te ystävät, joiden rinnassa kyyt yön-pitkät pistää ja kalvaa, te, joita jäytävi sydämen syyt ja elämä harmaja halvaa, oi, helise heille mun kantelein, oi, helise onnea haavehein ja unta silmiin unettomiin mun silmäni suljit sa niin.

Kas, ylläpä mustien murheiden on kaunihit taivaankaaret ja kaukana keskellä aaltojen on haaveiden höyhensaaret ja ken sinne lapsosen kaarnalla käy, ei sille ne aavehet yölliset näy, vaan rinnoin hän uinuvi rauhaisin kuin äitinsä helmoihin.

Mitä siitä jos valhetta onkin ne vaan ja kestä ei päivän terää! Me uinumme siksi kuin valveutaan ja vaivat ne jällehen herää. Moni nukkui nuorihin toiveisiin ja heräsi hapsihin hopeisiin; hän katsahti ympäri kummissaan ja—uinahti uudestaan.

Miks ihmiset tahtoa, taistella ja koittaa korkealle? Me olemme kaikki vain lapsia ja murrumme murheen alle. Miks emme me kaikki vois uinahtaa ja hyviä olla ja hymytä vaan ja katsoa katsehin kirkkahin vain sielumme syvyyksiin?

Oi, unessa murheet ne unhottuu ja rauhaton rauhan saapi, oi, unessa vankikin vapautuu, sen kahlehet katkeaapi, ja köyhä on rikas kuin kuningas maan ja kevyt on valtikka kuninkaan ja kaikki, kaikki on veljiä vaan— oi, onnea unelmain!

Oi, onnea uinua uudelleen ne lapsuen päivät lauhat ja itkeä jällehen yksikseen ne riemut ja rinnan rauhat; taas uskoa, että on lapsi vaan ja että voi alkaa uudestaan ja uskoa uusihin toiveisiin sekä vanhoihin ystäviin!

Taas uskoa riemuhun, keväimeen ja lippuhun pilvien linnan ja uskoa lempehen puhtaaseen taas kahden puhtahan rinnan, taas uskoa itsensä rikkahaks ja maailman suureks ja avaraks— voi, kuinka se sentään on ihanaa, kun sen nuorena uskoa saa!

Voi, kuinka se sille on ihanaa, joka kaiken sen kadotti kerran, joka häkistä katseli maailmaa ja näki vain vaaksan verran, joka etsi kauneutta, elämää, ja näki vain markkinavilinä, ja näki räyhäävän

raakuuden, tyhmyyden— niit' aikoja unhota en.

Kun muistelen, kuinka ma kerjännyt olen koirana lempeä täällä, miten rikasten portailla pyydellyt olen tuiskulla, tuulissäällä, vain lämpöä hiukkasen, hiukkasen vain ja kun minä muistelen, mitä mä sain ja mitä mä nielin ja vaikenin ja mitä mä ajattelin!

Miten olen minä kulkenut, uskonut, ett'eivät ne unhoitukaan! Ja sentään ne olen minä unhoittanut kuin unhoittaa voi kukaan. Ja sentään se nousi, niin kohtalot kaas, ja sentään ma seppona seison taas ja taivahan kansia taon ja lyön— oi, onnea tähtisen yön!

Ne saapuvat, saapuvat uudestaan mun onneni orhit valkeet, ne painavat vanhalla voimallaan mun rintani jättipalkeet. Ja kirkas on taivas ja kukkii maa ja säkenet suustani suitsuaa ja ääneni on kuni ukkosen— oi, onnea unelmien!

Mitä siitä jos haaveeni verkot vaan on verkkoja hämähäkin! Mitä siitä jos omieni viittova vaan on laulua laineiden näkin! Moni nukkui nuorihin toiveisiin ja heräsi hapsihin hopeisiin tai herännyt täällä ei milloinkaan. Missä? Milloin? Helmassa maan.

Minä tahdon riemuja keväimen ja onnesta osani kerta! Olen imenyt rintoja totuuden, mut niistä vaan tuli verta. Siis, tulkaa te utaret unelmien, minä vaivun riemunne rinnoillen ja uskon päivähän, aurinkohon. Unen maito on loppumaton.

Oi, kauniisti mulle te kaartukaa, mun syömeni sateenkaaret! Mua hiljaa, hiljaa tuudittakaa, te haaveiden höyhensaaret! Mua katsokaa: olen lapsi vaan, olen riisunut päältäni riemut maan ja pyytehet kullan ja kunnian. Uni onni on laulajan.

Minä tahdon vain uinua yksikseen.
En tahtois vielä mä kuolla.
Mut kuulkaa, jo äitini huhuilee
Tuonen aaltojen tuolla puolla.
Oi, odota hetkinen, äityein!
En viel' olis valmis ma matkallein,
mun syömeni on niin syyllinen.
Suo että mä pesen sen.

Suo että mä ensin huuhton vaan nämä synkeät, huonot aatteet, suo että mä päälleni ensin saan ne puhtahat, valkeat vaatteet, jotk' ompeli onneni impynen, hän, hämärän impeni ihmeellinen, min kuvaa kannan ma sydämessäin siit' asti kuin hänet mä näin.

Me tulemme, äitini armahain! Oi katso, meitä on kaksi! Oi katso, mik' on mulla rinnassain! Niin oisitko rikkahaksi sinä uskonut koskaan kuopustas? Ja katso, me pyydämme siunaustas, sun poikasi synkeä, syyllinen, ja mun impeni puhtoinen.

Katso, kuin hän on kaunis ja valkoinen ja muistuttaa niin sua! Hän on niin hellä ja herttainen, vaikk'ei hän lemmi mua, Elä kysele hältä, miks tänne mun toi, mut usko, se niin oli parhain, oi! Ja usko, nyt ett' olen onnellinen kuin aikoina lapsuuden.

Elä kysele multa sa laaksoista maan! Ei olleet ne luodut mulle. Mut jos sinun silmäsi tutkii vaan, voin laulaa ma laulun sulle kuin lauloin ma lapsen aikoihin— kas, lauluna sujuu se paremmin ja kyynelet kuuluvat kantelehen. Niitä muuten ma ilmoita en.

II. LAULU METSÄSTÄ.

Voin laulaa ma laulun yhden vaan: »Oli lahden rannalla talo ja kauvaksi yöhön kaameaan sieltä vilkkui ikkunan valo. Mut kaikista, kaikista kauvimmaks ne loisti sen huonehen ikkunat kaks, joss' äiti se valvoi vuoteellaan ja vuotteli kuopustaan.

Tuli kuopus se kerran kotihin. Oli sammunut ikkunan valo. Oli autio huone se armahin ja tyhjä, tyhj' oli talo. Mut kirkkomaall' oli kumpu uus ja kummulla humisi koivu ja kuus ja kasvoi kukkaset tuttavat, emon ennen kastelemat.

Ja poika se matkasi maailmaan. Ei vilkkunut ikkunan valo. Oli ympäri huojuvat hongat vaan ja synkkä, synkk' oli salo. Kävi yksin kulkea raskahaks. Hän löysi ystävän, löysi kaks ja löysi maantien mahtavan, tien kullan ja kunnian.

Oli kylmät ne mieron nuotiot. Ei vilkkunut ikkunan valo. Oli ympäri korvet autiot ja synkkänä huokasi salo. Ja tulilla öisillä kuulla sai niin paljon, niin paljon pahaa vain ja maailman markkinarähinää— vain

harvoin ystävää.

Ja poika se erosi yksikseen. Ei vilkkunut ikkunan valo. Mut oli kuin korpehen yölliseen olis kohonnut pikkunen talo. Ja oli kuin kaukaa hän katsellut vaan olis riemuja, murheita mustan maan ja elellyt pienessä mökissään, yön seljässä, yksinään.

Oli pimeä mökki se erakon. Ei vilkkunut ikkunan valo. Oli kolkko se humina hongikon ja synkkänä huokasi salo. Ei viihtynyt erakko tuvassaan, hän metsiä hiihti ja harhaili vaan, ja kylmä, kylm' oli mökin lies— ja kylm' oli mökin mies.

Mut kerran kun palas hän töllilleen, kas, vilkkuvi ikkunan valo! Oli hongikko huolitettu hopeiseen ja kullassa kulisi salo. Ja kun hän astai mökkiin, oli permanto peitetty kukkiin ja lämmin, lämmin ol' mökin lies ja lämpeni mökin mies.

Ei yksin hän töllissä ollutkaan. Siks vilkkui ikkunan valo, siks hongat kaikk' oli hopeissaan ja kullassa kulisi salo. Ei olleet ne kultia kunnian, ei helyjä mammonan, maailman, oli linnunlaulua sydämen, oli riemuja rakkauden.

Mökin lasilla lintunen lauleli. Ja vilkkui ikkunan valo. Ja katso! Katto se kohosi ja mökistä suur' tuli talo. Katso! Mökki laajeni maailmaks ja maailma suureks ja avaraks ja laulua täys oli avaruus ja aurinko oli kuin uus.

Se lauloi laulua kotoista, miten vilkkuvi ikkunan valo, vaikk' ympäri korpi on kaamea ja synkkänä huojuvi salo. Se lemmen lämpöä lauleli, oman kodin se onnea ylisti, ja joulua kuusten ja kynttiläin ja lapsien leikkiväin.

Se lauloi pienestä kädestä, joka sytyttäis ikkunan valon, joka hoitelis liettä lämmintä ja kukkiin kylväis salon, joka kädelle toiselle tukena ois ja pyyhkisi otsan ryppyjä pois, kun surut ne yölliset saapuvat ja aavehet kolkuttavat.

Mut laulu se muuttavi muotoaan. Yhä vilkkuvi ikkunan valo. Mut erakko tölliä kiertävi vaan, jost' tullut on suuri talo. Ne saapuvat, aavehet yölliset, ne tunnon tuskat ja pimeydet, ne pistot syyllisen sydämen— ja ne pistävät syvällen.

Ja erakko tutkivi itseltään:
Mulle vilkkuisiko ikkunan valo?
Se ei mulle vilkkunut ennenkään.
Munko ois tämä suuri talo?
Ei, ei, minun mökkini pieni on vain.
Tää lienevi linnoja unelmain?
Mill' oisin ma ansainnut, onneton,
näin kirkkahan auringon?

Taas muuttavi laulu se muotoaan. Yhä vilkkuvi ikkunan valo. Mut erakko metsiä hiihtää vaan ja synkkänä huojuvi salo. Hän yksin hiihtää ja harhailee, hän kanssa peikkojen kamppailee ja kanssa syömensä syyllisen. Hän tahtois pestä sen.

Niin suurina surut ne saapuivat. Mut vilkkuvi ikkunan valo. Mökin lasit on suuret ja valoisat ja mökki on suuri talo. Ja katso! Hän katsovi mökkiin päin ja katso, hän aavehet voittaa näin, saa rauhan ja uskoa ja riemuitsee— ja hän saapui mökilleen.

Taas muuttavi laulu se muotoaan. Oli valhetta ikkunan valo. Oli härmää ne honkien hopeat vaan ja synkkänä huojuvi salo. Mut erakko yksin hän vuoteellaan vain kattohon katsoo ja katsoo vaan ja liettä kylmää hän koittelee ja hymyy ja hyräilee:

»Mitä siitä jos minulle ilkkui vaan sen ihanan ikkunan valo! Jos hongat ne härmässä olikin vaan ja valhetta jos oli talo! Toi valhe voiton mun sydämehen. Siis uskon, siis uskon ma valheesen ja suljen jällehen silmät kiin— taas onneni näen mä niin.»

Ja laulu se muuttavi muotoaan. Kas, loistavi ikkunan valo. Taas hongat ne helkkyvi hopeissaan ja kullassa kuultavi salo. Taas katto se kaartuvi taivaihin ja permanto peittyvi kukkiin ja lämmin, lämmin on mökin lies— ja lämmin on mökin mies.

Hän uneksii pienestä kädestä, joka sytytti ikkunan valon, joka hoiteli liettä lämmintä ja kukkiin kylvi salon. Hän uskoa ja toivoo ja uinuvi vain ja kiittävi onnea unelmain, kun surut ne yölliset saapuvat tai aavehet kolkuttavat.

Ja näin hän kiittävi onneaan: »Oi, vilkkuos valheen valo! Mitä siitä jos pieni on mökkini vaan, kun mulle se suuri on talo! Mitä siitä jos lieten kylmä on, kun mulle se antavi auringon, ja muut jos ei lintua

kuulekaan, kun mulle se laulavi vaan!»

Hän istuu ja hymyy ja hyräilee.
Yhä vilkkuvi valheen valo.
Mikä lie, joka kaukaa humisee?
Vai onko se vaan sinisalo?
Ja onko mökkiä ollenkaan?
Ja onko mökissä istujaa?
Ja onko valhekin olematon?
Kuka tietää, se vastatkoon.»

III. HYMYILEVÄ APOLLO.

Näin lauloin ma kuolleelle äidillein ja äiti mun ymmärsi heti. Hän painoi suukkosen otsallein ja sylihinsä mun veti: »Ken uskovi toteen, ken unelmaan,— sama se, kun täysin sa uskot vaan! Sun uskos se juuri on totuutes. Usko poikani unehes!»

Miten mielelläin, niin mielelläin hänen luoksensa jäänyt oisin luo Tuonen virtojen viileäin, mut kohtalot päätti toisin. Vielä viimeisen kerran viittasi hän kuin hän vain viitata tiesi. Taas seisoin ma rannalla elämän, mut nyt olin toinen miesi.

Nyt tulkaa te murheet ja vastukset, niin saatte te vasten suuta! Nyt raudasta mulla on jänteret, nyt luuni on yhtä luuta. Kas, Apolloa, joka hymyilee, sitä voita ei Olympo jumalineen, ei Tartarus, Pluto, ei Poseidon. Hymyn voima on voittamaton.

Meri pauhaa, ukkonen jylisee, Apollo saapuu ja hymyy. Ja katso! Ukkonen vaikenee, tuul' laantuu, lainehet lymyy. Hän hymyllä maailman hallitsee, hän laululla valtansa vallitsee, ja laulunsa korkea, lempeä on. Lemmen voima on voittamaton.

Kun aavehet mieltäsi ahdistaa, niin lemmi!—ja aavehet haihtuu. Kun murheet sun sielusi mustaks saa, niin lemmi!—ja iloks ne vaihtuu. Ja jos sua häpäisee vihamies, niin lemmellä katko sen kaunan ies ja katso, hän kasvonsa kääntää pois kuin itse hän hävennyt ois.

Kuka taitavi lempeä vastustaa? Ketä voita ei lemmen kieli? Sitä kuulee taivas ja kuulee maa ja ilma ja ihmismieli. Kas, povet se aukovi paatuneet, se rungot nostavi maatuneet ja kutovi lehtihin, kukkasiin ja uusiin unelmiin.

Ei paha ole kenkään ihminen, vaan toinen on heikompi toista. Paljon hyvää on rinnassa jokaisen, vaikk' ei aina esille loista. Kas, hymy jo puoli on hyvettä ja itkeä ei voi ilkeä; miss' ihmiset tuntevat tuntehin, siellä lähell' on Jumalakin.

Oi, antaos, Herra sa auringon, mulle armosi kultaiset kielet, niin soittaisin laulua sovinnon, ett' yhtehen sais eri mielet. Ei tuomitse se, joka ymmärtää. Mut laulukin syömiä selittää ja ihmiset toistansa lähemmä vie. Sen kautta käy Jumalan tie.

Oi, onnellinen, joka herättää
niitä voimia hyviä voisi!
Oi, ihmiset toistanne ymmärtäkää,
niin ette niin kovat oisi!
Miks emme me kaikki yhtyä vois?
Ja yksi jos murtuis, muut tukena ois.
Oi, ihmiset toistanne suvaitkaa!
Niin suuri, suuri on maa.

Tääll' on toki tilaa kaikillen. On ketoja auran kääntää, on lehtoja laulella neitojen ja saloja sulhojen vääntää. Kas, lempi se maailman levittää. Oi, ihmiset toistanne lempikää ja kohti taivasta tavoittakaa! Niin pieni, pieni on maa.

Niin pienet, pienet on piirit maan, mut taivas on suuri ja laaja ja taivas on kuultava korkeuttaan ja taivas on tähtinen, taaja. Yks vaan on taivas, yks Jumala vaan, on jokaisella se sielussaan, ja taivas on rauha täytetyn työn. Se estävi aavehet yön.

Sun mieles jos kääntyvi murheisaks elon pitkillä pientaroilla, niin aittaa sarka ja aittaa kaks ja onnes sa löydät noilla. Ja maailma kuinka se muuttuukin, käy elosi päivään tai pilvihin, niin yksi, yksi on varma ain: työn onni on oikea vain.

Oi, kaikuos kantele kautta maan, soi soittoni kodasta kotoon, niin mökkiin kuin linnahan kuninkaan kaikk' kutsuen suurehen sotaan! Oi, kaikuos kauniisti kantelein, oi, helise hellästi sydämeihin, oi, sykkiös kerrankin päivähän päin työn onnea ylistäin!

Se talo, min portilla kilpi on: »Tässä talossa tehdään työtä.» Se talo on pyhä ja pelvoton ja pelkää ei se yötä. Työs olkoon se suurta tai pientä vaan, kun vaan se työtä on oikeaa ja kun sitä palkan et tähden tee! Työ riemulla palkitsee.

Se raatajan riemulla palkitsee ja tekijän terveydellä, työ himoja huonoja hillitsee niin puhtaalla sydämellä. Oi, rauha päätetyn päivätyön! Hyvät enkelit suojaavat työmiehen yön ja nuorena, vankkana nousevi hän taas uutehen päivähen.

Oi, antaos Herra sa armas sää, kun raatajan ilta raukee! Hyvät enkelit kauniisti hymyilkää, kun työmiehen hauta aukee! Oi, nouskosi kirkasna päivyt uus, kun loppuvi raatajan rauhattomuus ja päättyvi pitkä päivätyö! Herra, valkase vaivamme yö!

On monta uskoa päällä maan ja toinen toista kiittää, mut laulajalla yks usko on vaan ja hälle se saapi riittää: Min verran meissä on lempeä, sen verran meissä on ijaistä ja sen verran meistä myös jälle jää, kun päättyvi päivä tää.

Ja yhden ma varman tiedän sen, kun löydy ei tietä mistään: On työtä tehtävä jokaisen. Puu tutaan hedelmistään. Se usko, ken sitä ei opeta, sitä uskoa täällä ei tarvita, se on uskoa usmien, haamujen, ei uskoa ihmisten.

Kuka tietävi, mistä me tulemme ja missä on matkamme määrä? Hyvä että me sitäkin tutkimme. Ei tutkimus ole väärä. Mut yhden me tiedämme varmaan vaan: Me olemme kerran nyt päällä maan ja täällä meidän on eläminen, miten taidamme parhaiten.

Me olemme kaikki nyt laivalla ja kynnämme suurta merta. Me synnytettiin vaivalla ja vaivalla kuolemme kerta. Mut se, mikä siinä on välillä, se olkohon lämpöä, lempeä! Kas, tuiskussa yhteen kun yhtyvi kaks, käy kulkukin helpommaks.

Mut emmehän tuiskussa kuljekaakaan, kun oikein me aattemme. Vaikk' elämme kaikki me päällä maan, niin maassa tok' kiinni emme. Täällä onhan niin paljon muutakin kuin multaa, on kaunista, kultaakin, kun oikein, oikein me etsimme vaan. Niin kaunis, kaunis on maa.

Oi, katsokaa, miten lainehet niin kauniisti rantoja kaulaa! Oi, kuunnelkaa, miten lintuset niin kauniisti lehdossa laulaa! Oi, ootteko nähnehet illan kuun ja kuullehet kuisketta metsän puun, min ylitse valkeat hattarat suvitaivaalla vaeltavat?

Tai ootteko koskaan te painaneet pään kesäistä nurmea vastaan, kun heinäsiirakat on helisseet ja raikunut laulu rastaan? Sinikellot tokko ne keinuivat, lepinkäiset tokko ne leijuivat, ja tuoksuiko kukkaset tuhannet? Sitä tuoksua unhota et.

Ja ootteko mennehet milloinkaan te aamulla järven rantaan, kun aurinko nousut on aalloistaan ja paistanut valkosantaan? Vesi välkkyikö tyynenä heijastuin, sumun keskeltä nousiko seijastuin sadun saaret, niemet ne terheniset?— Sitä utua unhota et.

Oi, ootteko silloin te tunteneet maan luonnossa maailman Luojan? Oi, ootteko silloin te löytäneet yön aaveilta armahan suojan? Ja ootteko silloin te itkeneet ja hyviä olleet ja hymyilleet, oi, ootteko silloin te lempinehet?— Sitä lempeä unhota et.

Oi, ootteko silloin te lempineet sitä tyttöä tummatukkaa ja ootteko silloin te rakastaneet joka puuta ja joka kukkaa? Ja oliko veli joka ihminen? Ilo loistiko silmistä jokaisen? Ja oliko kaikilla kasvoillaan: Niin kaunis, kaunis on maa.

Ken yhtä ihmistä rakastaa, se kaikkia rakastaapi. Ken kerran voi itsensä unhoittaa, se unten onnen saapi. Ken kerran itse on onnellinen, se tahtois onnehen jokaisen ja antaa ja antaa ja antaa vaan oman onnensa aarteistaan.

Mitä siitä jos hän sua lemmi ei, sa jolle lempesi annoit! Hän antoihan sulle elämän ja kuvaa sa kaunista kannoit. Ja vaikka hän vaatisi elämäs taas, niin kulkeos riemulla kuolemaas ja julista virsillä Jumalaa, kun kaunis niin oli maa.

Oi, kiitos sa Luojan armollinen joka hetkestä, jonka ma elin, kun annoit sa ruumiin tervehen ja syömen mi sykähteli, kun annoit sä tervettä kättä kaks, kaks silmää sieluni ikkunaks, ja hengen herkän ja avoimen joka tuutia tuulosen.

Sua kiitän mä Luojan armollinen, kun annoit sa kodin hyvän, soit äidin niin hellän ja herttaisen ja

taaton niin tarmoa syvän, kun annoit sa myös pari ystävää ja ne hyvää, en pyydä mä enempää, ja annoit sa armahan isäinmaan, jota kyntää ja rakastaa.

Ja kiitospa vihdoin viimeinen, kun laulun lahjan sa annoit, kun riemut ja murheet lapsosen näin sävelten siivillä kannoit, sen sulta, sulta ma yksin sain ja sulle siitä mä vastaan vain ja leiviskästäni tilin teen, miten käytin mä kanteleen.

Soi, helise kulkijan kannel vain! Halo aaltoja laulajan haaksi! Käy purjehin täysin ja pullistuvain, jätä välkkyvä jälki taaksi! Ja vaikka mun nuorena laineet vei, niin eipä se hukkahan vaipunut, ei, joka upposi laulujen laineisiin ja lempensä unelmiin.

Se soutavi seljässä delfiinein ja sen lempeä lainehet laulaa ja kanssa Vellamon impyein se aikojen aalloilla kaulaa. Oi, viritä virtesi, nuori mies! Voi, pian se riittyvi rinnan lies ja vanhuus jo sauvoilla hoippuen saa. Anna kanteles kajahtaa!

SATA JA YKSI LAULUA.

1.

Me kuljemme kaikki kuin sumussa täällä ja kuulemme ääniä kuutamo-yön, me astumme hyllyvän sammalen päällä ja illan on varjoa ihmisen syön.

Mut ääntä jos kaksi yhtehen laulaa yön helmassa toistansa huhuilevaa ja varjoa kaksi jos lempien kaulaa,— se sentään, se sentään on ihanaa!

2.

RAUHA.

Mitä on nää tuoksut mun ympärillään?
Mitä on tämä hiljaisuus?
Mitä tietävi rauha mun sydämessään,
tää suuri ja outo ja uus?

Minä kuulen, kuink' kukkaset kasvavat ja metsässä puhuvat puut. Minä luulen, nyt kypsyvät unelmat ja toivot ja tou'ot muut.

Kaikk' on niin hiljaa mun ympärillään, kaikk' on niin hellää ja hyvää. Kukat suuret mun aukeevat sydämessään ja tuoksuvat rauhaa syvää.

3.

KULKIJAPOIKA.

Kaks lauloi lintua kehdollain ja toinen niist' oli musta. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa, ja toinen niist' oli musta.

Siitä toisesta muuta ma muista en, mut se lauleli lohdutusta. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa, että lauleli lohdutusta.

Mun äitini kuoli ja kuopattiin sen kivikirkon lehtoon. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa, sen kivikirkon lehtoon.

Mut huutokaupalla myötihin tään kulkijapojan kehto. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa, tään kulkijapojan kehto.

Ja silloin se suurista suruista mun ääneni sortua taisi. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa, mun ääneni sortua taisi.

Mut jos mua tyttö sä rakastat, vielä rintani riemahtaisi. Tilu ranttantaa, tilu ranttantaa ja lauluni kaiun saisi.

4.

Hei hah hah haa, onko hullumpaa, kun poika on rakastunna, poika rakastaa, tyttö hakastaa ja on kuin oikea nunna.

Hei hah hah haa, onko hullumpaa, hän on mulle kuin abbedissa, risti rinnallaan, pyhä pinnaltaan, silmät Neitsehen rukouksissa.

Hei hah hah haa, onko hullumpaa, kun vaikka sen valheeksi tiedän, minä uskon niin silmän rukouksiin, että suunsakin pilkkaa siedän.

5.

Sua odotin lasna ma laineilla, kun kuuhut lahtea kultas, sua odotin silloin, kun ensi murhe mun eloni kukkia multas.

Sua odotin silloin ja sittemmin sua odotin kertaa monta, ja istun ja odotan vieläkin— voi tyttöä vallatonta!

Hän kulkevi vain minun kupeellain ja vierellä käy ja vilkkuu, mut kun häntä kosken, hän häilähtää ja kutria heittää ja ilkkuu.

6.

KULTAINEN KIRJA.

Kai ihmettelet, miks iloinen niin tänään mä olen ja nuori, miks loitolle lämpöä säteilen kuin päivän paistama vuori.

Elä imehdi tuota, oi armahain! Mulla ollut on juhla suuri, mulla ollut on suuri sunnuntai elon arkien keskellä juuri.

En tiedä, saatatko uskoa, mut kaukana olen ma käynyt, minä palajan pitkältä matkalta, vaikk' en ole väsähtänyt.

Ja tiedä en, uskotko impyein, unet mull' oli suuret ja summat: itse auringon kanssa ma liiton tein ja kuun kera kirjat kummat.

Minä lupasin syömeni nuoren tään aina auki, auki sen pitää, aina pitää sen sepposen selällään enkä peittää päivältä mitään.

Ja päivä se lupasi paistettaan ja kuu lupas kuutamoansa halki elämän pitkän ja onnekkaan, joka lauha ois laskussansa.

Ne kirjat ne kätkin ma rintaan mun, mut ei vielä, ei vielä ne riitä, niin kauvan kuin, impeni puhtahin, sun puumerkkisi puuttuu siitä.

Sano, tahdotko nimes sä kirjoittaa sen kultaisen kirjan alle? Sano, tahdotko valani vahvistaa, valan päivälle, taivahalle?

7.

Olen kyllin jo etsinyt totuutta, ole sinä minun totuuteni, ole sinä minun päiväni ohjaaja, unen antaja yölliseni.

Vai tahdotko olla mun valheeni?
Sekö enemp' on mielehes sinun?
Ole vaan, ole vaan, tosi, valhe tai

mikä muu, kun vaan olet minun!

8.

NIIN KAUVAS KUIN SILMÄ KANTAA—

Niin kauvas kuin silmä kantaa sua yksin, yksin ma näin, niin kauvas kuin aatos antaa olet ollut mun mielessäin.

En muista ma päivää, en yötä, jona ollut et muistossa mun, en tehnyt ma tekoa, työtä, jota tehnyt en tähtesi sun.

Sinä annoit oikean, väärän, sinä ohjasit eloni tien, sinä määräsit matkani määrän ja sun kanssani sinne ma vien.

Ja kun perillä ollaan me milloin ja jos kaikki ei mielestäis ois siellä niin hyvää silloin— niin syyttäös itseäs!

9.

AAMULAULU.

Kaiu, kaiu lauluni, kaiu korkealle! Aamu koittaa, aalto käy rannan raidan alle.

Nuku, nuku sydämein, nuku nuorta unta! Katso, kuinka havajaa koko luomakunta!

Lennä, lennä lempeni, lennä yli vuorten! Ei ne estä vuoretkaan lempimistä nuorten.

10.

Kaks joutsenta virralla vierekkään ui salmia ulpukoiden ja tyyn' oli virta ja tyynessään kuvat valkeat kuvasti noiden.

Tuli tuulispää yli virran ja maan ja mylvi ja viskoi multaa. Nyt joutsenet aaltoja soutaa vaan ja etsii entistä kultaa.

11.

ANTONIUS JA KLEOPATRA.

Antonius, maailman pylväs, tuli rantahan Egyptin maan, tuli uhmari tuhansin urhoin sadun valtoa valloittamaan.

Kleopatra, kaunis ja viekas, oli valtias Egyptin, sysikutrinen, säihkyväsilmi— tuli impysin tuhansin.

»Oi, terve sa Egyptin päivä»—
Antonius riemulla huus—
»Suo olla mun aalto se illan,
johon painat sa purppurasuus!»

»Niin olkohon, maailman pylväs»— Kleopatra vastasi näin— »mut olkohon ääressä maljain, ilon soidessa, seppelpäin!

Siis terve sa Egyptin vieras, min maineen tuuli jo toi! Nyt kestiten kilpailkaamme, mitä Rooma ja Egypti voi.»

Antonius, maailman pylväs, pidot toimitti uljaimmat, kalat kultaiset, kuohuvat viinit, sadat heelmät ja hekkumat.

Kleopatra, kaunis ja viekas, luona vieraansa söi ja joi, mut kun tuli vuoronsa hälle, vain maljan yhden hän toi.

Ja sen viiniä täytehen kaasi. Mut salaa pohjahan sen hän pudotti puuntavan helmen heloposkena hymyillen.

»Mitä annoit sa Egyptin käärme?»—

Antonius kauhulla huus.—

»Miks huuleni hurmeessa palaa,
jota suuteli purppurasuus?»

»Vain helmen yhden ja pienen»— Kleopatra vastasi näin— »mut jos minun rintani avaat, niin löydä et sydäntäin».

Antonius, maailman pylväs, tuns silmänsä himmenevän, tuns kiertävän viekkahan viinin— ja maailman unhotti hän.

Ja vuodet ne vierii ja vierii.
Mut kaulaten kaksin on vaan
Antonius, Egyptin orja,
ja herratar Egyptin maan.

12.

Suo että sun helmahas peitän minä raskahan, sairaan pään, suo että sun helmahas heitän minä mieleni murheen tään.

Maa on niin autio, tyhjä, sinä yksin täys kuni yö, min taivaalla tähtöset tuikkii, min varjoissa valtimot lyö.

Oi, yöni hellä ja hiljainen, sinä yöni suuri ja tumma, ota helmahas päivän uupunut laps!— Mun on niin kammo ja kumma.

13.

KUKA ON HÄN?

Kuka on hän? Kuiskeko kuutamoyön, maan haltia, metsien haave, vai lauluko laulajan rinnasta vain ja henkeni yöllinen aave?

En tiedä, mut aave jos ollut hän lie, niin johtanut ei hän harhaan, ja jos oli laulu hän rinnastain, niin lauloin ma lauluni parhaan.

14.

Sua tahtoisin ottaa ma leuvan alta ja taivuttaa sua taaksepäin ja suudella suustasi ilkeät sanat, joill' armotta raatelet sydäntäin.

Mut noin sua, noin sua enimmään lemmin, sinä impynen yön, sinä hämärän laps, kun kulmas on musta ja mutrussa huuli ja silmäsi säihkyä ja häilyvi haps!

15.

MERI KUUTAMOLLA.

Minun mieleni on niin kummallinen kuin meri kuutamolla. En tahtois ma touhuun ihmisten ja en tahtoisi yksin olla.

Minun mieleni on niin korkea kuin taivahan tähtivöhyt, sen alle mahtuvi maailma ja yhdessä päivä ja yöhyt.

Oi, äitini armas, kun eläisit, nyt itkisin helmassasi! Sinä anteheks antaen pyyhkisit pois kynelet poskiltani.

Oi, ihmiset, miksi on ilkeyttä ja veljesvainoa miksi, kun luonut on Luojamme lempeä maan kaiken niin kaunihiksi?

Miks ihmiset astutte allapäin, vaikk' korkea taivas on yllä? Ylös silmänne luokaa ystävään, niin mielenne yhtyy kyllä!

En tahtois ma touhuun ihmisten ja en tahtois yksin olla. Minun mieleni on niin kummallinen kuin meri kuutamolla.

16.

Minä uskoni, toivoni hukkasin, minä laskin laivani kariin, sun suukkoihis tyttö mä uskon vaan ja mustahan silmäpariin.

Ja jos mua tyttö sä rakastat ja suot mulle suukkos-tuulta, taas purjehin täysin mä purjehdin ja hoilotan hankapuulta:

Hei, monta on laivaa laineilla ja tähteä taivahalla, hei, minun laivani ajelee sen tyttöjen tähden alla!

17.

PIRU TULI MUN LUOKSENI.

Piru tuli mun luokseni pyydellen:
»Suo mulle aarteheet sydämen!»

—Tulit liian myöhään ystäväin.
Surun ruoste jo runteli sydäntäin.

Piru hymyten vastasi: »Ruoste vie vain raudan ja vasken, tok' kultia lie.»

—Tulit liian myöhään ystäväin.
Ivan harakat hyppi jo sydämässän.

Piru hymysi vaan: »Jos kullat vei, iva älysi helmiä ottanut ei.»

—Tulit liian myöhään ystäväin.
Kävi ihanin impi jo sydämässän.

Piru silloin se kirosi kimmahtain:
»Se lempo se eelleni ehtii ain!»

Se lempo se puhdasta tekee vaan!»—
Ja pois hän laukkasi vihoissaan.

18.

METSÄNTÄHTI.

Minä metsäntähteä rakastin ja kaunis on metsänkukka. Hän oli niin nuori ja valkoinen, mut häll' oli tumma tukka.

Hän oli niin vieno ja valkoinen, mut häll' oli viisas mieli. Ja jos hän hulluja huokasikin, niin kertonut ei sitä kieli.

Ken metsäntähteä rakastaa, sen viepi metsän hukka. Ja metsä jos ei sitä veisikään, niin viepi sen tumma tukka.

Hän on niin viisas ja valkoinen ja sievä kuin sisilisko; mut kun häntä kutsut kullakses, niin sulle hän on vaan sisko.

19.

SEITA.

Minä olen kuin pikkunen pakana ja sin' olet jumalanpuuni ja ethän sa ilku takana, jos sulle sen kuiskaa suuni.

Minä levitän lehtohon lakanan, kun saapuvi uhrikuuni, ja seulon sieluni akanan ja paastoan lihani, luuni.

Minä otsani kolmasti maahan yön, minä helmet helmahas puotan ja riisun rikkahan solkivyön.

Ja ma merkkiä anon ja luotan. Mut vaiti seisovi seita yön ja yksin ma uskon ja uotan.

20.

OMENANKUKAT.

Mun onneni kukkii kuin omenapuu kevät-öissä valoisissa, kun kuusten latvat ne kumartuu ja immet on' unelmissa.

Ne yöt pari ympäri helluntain, ne yöt on suuret ja syvät ja silloin jos ei tule tuuli vain, niin kypsyvät heelmät hyvät.

Oi, antaos taivas tyyntä nyt, jos sitten sa annatkin muuta! Oi, varjele Luojani vakainen nyt orvon omenapuuta!

21.

NIIN JOS OISIT LAULUNI.

Niin jos oisit lauluni kuin on suuri metsä, äänet kaikki kaiuttaisit, kaikki sävelet sä.

Metsässä on suuret puut ja metsässä on marjat, metsässä käy kontiot ja köyhän kotikarjat.

Kukat pienet kukoistavat suurten puiden alla, valkopilvet vaeltavat suven taivahalla.

Hongat hiljaa humisee ja kähkö kukahtelee. Köyhän sydän keveämmin silloin sykähtelee.

Alla suurten surujenkin kukkii kukat mieleen. Köyhä kukan kuroittaa ja pistää rintapieleen.

Köyhä kukan kuroittaa, min rikas maahan astuu; köyhän silmä kyynelissä useammin kastuu.

Kukka orvon kumppani ja laulu köyhän liesi; metsä meidän tuttava, mut vieraan vihamiesi.

Tuttavalle metsän polut itsestänsä aukee, vieras maita vierivi ja eksyneenä raukee.

Tuttavalle »tervetullut!» joka kuusi kuiskaa, vierahalle joka oksa uhotellen huiskaa.

Kell' on rikos rinnassa ja ken ei sitä kadu, vieras on se metsässä ja vieras mailla sadun.

Sille siellä vihur' käy ja korpikuuset ruskaa— katuvalle metsän huoju huojentaapi tuskaa.

Paatuneelle pahat henget metsän puista puhuu— katuvalle metsän immet valkohunnut huhuu.

Huiska huivi Tellervon ja mulle tietä näytä, piirrä puihin pilkkoja ja lohdun kättä käytä!

Sull' on käsi valkea ja sull' on sormi pieni. Mull' on käsi mustempi ja kova korpitiieni.

Tahdon kerran kätehein sen käden pienen liittää— yö se hullun sydämessä hourehia siittää.

Käsi pieni pelästyi ja huntu kauvas huiskas, hullu henkäs, heräsi ja itseksensä kuiskas:

»Käsi pieni katoais mun käteheni mustaan, kauvempata viitaten se vaan luo lohdutustaan.»

Huiska huivi Tellervon ja käsi vieno vilka! Taasen tahdon astua ma tietä tytön pilkan.

Tule metsän tyttö taas, en enää ole hullu, tule, niinkuin tuhatkerrat ennenkin oot tullut.

Tule siivin kultaisin ja kulje valkovaattein, saavu rauhan sanomin ja joudu joulu-aattein.

Pyysi rypyt otsalta ja silmät kiinni sulje, hiljaa huolet hivele ja kulmiani kulje.

Kas, mun pääni sairas on, on sairas lapsikulta; lapsi tahtoo levähtää ja levon saa se sulta.

Sull' on sydän valkea ja sull' on käsi pieni. Mull' on mieli mustempi ja kova korpitiieni.

Korvessa on suuret puut ja korvessa on marjat, korvessa käy kontiot ja köyhän kotikarjat.

Ilot vienot vihannoivat suurten huoltien alla, valkopilvet vaeltavat suven taivahalla.

Hongat hiljaa humisee ja kākō kukahtelee, köyhän sydän keveämmin silloin sykähtelee.

Niin jos oisit lauluni kuin on suuri metsä, surut kaikki karkoittaisit, kaikki kyönelet sä.

22.

Oli mieleni paimenpojaksi, oli kummuille, kunnahille. Minä tahdoin torvea toittottaa metsän kuusille kuunteleville.

Ja sitten ma toivoin, ett' tyttönen tulis laulaen saloa syvää— ja mitä minä sitten toivoinkaan, se oli niin hyvää, niin hyvää!

Ja tyttö se tulikin laulaen, mut tullut ei se hyvä. Ja torvea kyllä ma toittotan, mut kuule ei korpi syvä.

23.

ONNEN ORJA.

En, enhän niitä ma ymmärrä sun konstejas, tyttöni sorja, sen ymmärrän vaan, että ijäti mä olen lempesi, leikkisi orja.

Sinä taiteesi turhaan tuhlaillet.
Mitä tarpeen on keikailu, keima?
Ei pakohon sentään se päästä voi,
kenen otsall' on onnen leima.

Joka ovella kiini se otettais,
joka kylässä kysyttäis tälleen:
»Mist' onnen orja sa karkasit?»—
Ja ma luoksesi tuotais jälleen.

24.

SUN NAURUSI.

Sun naurusi, oi, sitä pelkään ma niin kuin teuras puukon terää. Kehen kerran se sattui, naurusi sun, niin eipä se hevillä herää. Sun naurus on hellä ja hirmuinen, on ilkein ja ihanaisin, sun naurusi hurmata, surmata voi— kun jällehen kuulla sen saisin!

Sun naurusi, oi, sitä lemmin ma niin kuin laulua illan rastaan, kun aurinko kumpuja kultailee ja kākönen kukkui vastaan. Sun naurusi päilyvi, päärylylee, sun naurusi soi ja helkkää. Ken kerran sen naurusi kuuli sun, sen aina se rinnassa välkkää.

25.

Sinä olet kuin kuplanen alla jään, joka kierii ja kulkee ja läikkyy. Sinä olet kuin kummulla kaste yön, joka kulkijan askelta säikkyy.

Elä pelkää kukkanen kummullas, en tule ma ryskävin tuulin, ja jääsi jos särkeä tahdonkin, sen särjen mä lämpimin huulin.

Minä otan sun kuplasi kultaisen kuin äitini suukko se oisi, minä juon ne kastehet kauniin yön kuin ehtoollisviiniä joisin.

26.

INDIAANI.

Minä olen kuin metsien indiaani, sinä valkoinen, jonk' olin ma ryöstänyt majahani, joka jätti sen.

Minä juoksen ja uin ja tahdon kiini taas valkoisein. Tuost' astunut pieni on moksasiini yli sammalein.

Hän täst' on tullut ja tuosta mennyt, sen tiedän vain. Mut mist' on tullut ja minne mennyt mun armahain?

27.

IRMA-IMPI.

Jo kansa kaikki rauhassa makas majoissaan, mut murhe oli rinnassa kuninkahan. Ja suuri on kuninkaiden murhe.

—»Mun orhini valkeat te valjastakaa kuus!»—

Näin kuningas se kesk'yöllä orjillensa huus.

Se yö oli kaunis ja kalpee.

Ja kuningas se kulkevi vaunuissaan, mut murhe istui vierellä kuninkahan. Ja suuri on kuninkaiden murhe.

Kas, kaviot ne kopsaa ja liikkuvi maa, mut Irma-impi rauhassa makas majassaan. Se yö oli kaunis ja kalpee.

—»Oi, äitini, kuule kuinka jyrisevi tie!

Oi, äiti, äiti, heräjä, se ukkonen lie!»—

Niin suuri on kuninkaiden murhe.

—»Sa nuku, nuku rauhassa, lapsi levoton.

Jos ukkonen se onpi, se kohta ohi on.»—

Se yö oli kaunis ja kalpee.

—»Oi äitini, katso kuinka välkkyvi tie!

Oi äiti, äiti, heräjä, se sotajoukko lie.»—

Niin suuri on kuninkaiden murhe.

—»Sa nuku, nuku rauhassa, lapseni mun.

Jos sotajoukko on se, ei nousta sovi sun.»—

Se yö oli kaunis ja kalpee.

—»Oi äiti, äiti joudu jo ikkunahan!

Se valkea valjakko on kuninkahan.»—

Ja suuri on kuninkaiden murhe.

—»Oi peitä, peitä kasvosi, tyttöni mun.

Jos kuningas se onpi, niin tuli turma sun.»—

Se yö oli kaunis ja kalpee.

Ja kansa kun aamulla kävi katsomaan, niin tyhjä oli tölli ja emo surussaan. Oi, suuri on kuninkaiden murhe!

Mut kaviot kun kopsaa ja maa kun jyrisee, niin kansa Irma-immestä vielä laulelee. Oi, suuri on kuninkaiden murhe!

28.

Mun onneton ollahan pitäis nyt? Ma näinhän, että hän pilkkaa, ma näinhän, kuinka hän kulki pois hame hulmuten vasten nilkkaa.

Miks en ma suutu sun pilkastas?

Miks ei mun tuskani herää?

Miks onnen lintuni lentää vaan

ja unia uusia kerää?

Se kerää lauluja kevään vaan, se loihtii umppuja esiin. Mitä huolii se miekkonen haavoistaan, kenen rinnassa peipot pesii!

29.

LOHDUTUS.

Hän imi, hän puri, hän puristi mun, ja hylkäs kuin omenan kuoren. Hän on juonut mahlan mun maljastain, hän syönyt on syömeni nuoren.

Kun vihata häntä mä voisin ees!
Mut ei ota tuhka tulta.
Yks sentään lohdutus mulla on:
Sait myrkkyä myös sinä multa.

30.

IHME.

Hän oli kuollut ja kuopattu ja nukkui jo nurmen unta. Kesä kukkinut oli hänen haudallaan ja talvi jo satanut lunta.

Mut on kuin haudat ne aukeis taas, elo henkisi hankia pitkin, ja on kuin liikkuisi ristinpuu, min alle ma impeni itkin.

Kas, ilmassa kutria leijailee!
Kas, kaukana huntuja häilyy!
Hän, hän se on itse, mun impyein,
hän kuololta, kuololta säilyy,

Minä hangelle lankean polvillein, minä armahan syliini suljen. Ja katso! Kun nousen, on muuttunut maa ja kukkien yli ma kuljen.

31.

YSTÄVILLE.

Mua joskus jos mieheksi kiitettäis, yks ain' olis ylinnä ansio mulla: se että ma seurassa tällaisess' olen voinut ja tahtonut mieheksi tulla.

32.

Sua katson vaan, sua katson vaan, sua katselen silmät veessä. Tää onnen on niin outo ja uus, sen että mä vapisen eessä.

Kun sydän on auki, on kiinni suu, mun syömeni hehkuu ja halaa. Sua katson ja säästän ja silitän vaan kuin kerjuri leivänpalaa.

Minä joka en nauttinut onnestain
kuin sieltä ja täältä murun!
Tää pöytä mulleko katettu ois?
Ois tullutko loppu surun?

33.

SALAISSUUS.

Mull' on, mulla on yksi salaisuus, hei, hip tula tuulia tei, mut sitä en minä sano kellekään ja kenkään sit' arvaa ei!

*

Minä tahtoisin olla kuin palmu aron polttavan aavikolla ja koota kansoja juurellein tai tuoksuta vain kuin valmu yön helmassa, yksiksein.

Ja jos minä oisin palmupuun aron aavalla polttavalla, niin tiedänpä, kelle lempein ain ois suoja mun lehväni alla. Ja jos minä oisin valmu vaan, unen-tuoksua turhinkin, niin tiedänpä, yli kenen tumman silmän ma tuoksuta tahtoisin.

*

Mull' on, mulla on yksi salaisuus, hei, hip tula tuulia tei, mut sitä en minä sano kellekään ja kenkään sit' arvaa ei!

34.

Kun omena on kypsä, se putoaa, mut ensin se punan saapi. Tuo puna, tuo puna sinun poskillas, mitä mulle se ennustaapi?

Kun hongat huokaa, se sateen tuo, mut ensin ne huokaa syvään. Tuo huokaus, huokaus sun rinnastaa mitä mulle se tietää hyvää?

35.

ONNEN KULTA.

Voi, tyttöparka, sun ritarias ja voi sua itseäsi! Miks kaipaamme, mitä ei silmä nää ja mitä ei koske käsi?

Miks etsimme lemmeltä enempää, joka nostais ja kohottaisi?— ja luulenpa, ihmiset muinoisin sitä onneksi sanoa taisi.

Ne ihmiset vanhojen aikojen ne oli niin vanhoilliset, ne söivät ja joivat ja nukkuivat ja olivat onnelliset.

Ja olivat onnelliset kun vaan ei ollehet onnettomat,— mut joku jos äkkiä onnen sai, siitä tehtiin sormukset somat.

Siitä tehtiin kultaiset kellot vaan ja korvarenkaat ja käädyt,— mut niitä ei tietysti kantaneet kuin yhdet ja ylemmät säädyt.

Ja niitä ei tietysti kannettu kuin joskus juhliissa näissä, kuin apin ja anopin peijahissa ja langon ja kälyn häissä.

Mut muuten ne lepäsi lippaissa ja piirongin laatikoissa— oi, muistatko impeni iloa, kun saimme lapsena penkoa noissa!

Ja muistatko, silloin jos käsiimme sai pikkunen samettilipas, heti äiti sen kiiruhti korjaamaan ja hän silmäänsä kädellä hipas.

Se oli hänen onnen lippaansa, onnen kultansa ainokainen— tai oli se vaan hänen äitinsä onni tai äitinsä äidin vainen.

Ne kulkivat polvesta polveen näin, ne kulkivat suvusta sukuun, ne kuuluivat niinkuin silkkihuvit ja sametit juhlapukuun.

Nyt maailma paljon on edistynyt! Ei juhla-onni nyt riitä, nyt onnea arkeenkin tahdotaan, joka päivälle osansa siitä,

Nyt maailma paljon on edistynyt! Tosin vieläkin juodaan ja syödään, mut onnen kulta se myntätään pois ja ostetaan ja myödään.

Ja ihmiset ovat niin iloiset ja lyövät lompakoitaan: »Kas, täällä se onni on oikea, kun vaan sen oikein hoitaa!»

Ja ihmiset sanovat omakseen, niin vaan ovat omaksununna, vaikk' kunkin onnessa selvästi on vaakuna valtakunnan.

Mut täällä on joukossa toisia, joille myntätty onni ei riitä, jotka tahtovat itse leimata sen, kuvan omansa katsoa siitä.

On niitä, jotk' etsivät, kaipaavat sitä puhdasta vuoren kultaa, jotka kaivavat harkkoja haaveiden— ja saavat mustaa multaa.

Kas, oikean kullann jo korjanneet on aikoja vuoren Hiidet rahvahan käsistä raa'oista ja edess' on ukset viidet.

Mut jos sull' on rohkeutta rinnassas ja uskot sa lempehen nuoreen, niin tule ja riemuten käsikkäin me

syöksymme Hiiden vuoreen!

Niin tule ja kultaiset haavehet me taomme kultatöiksi, me taomme ne miesten miekoiksi ja sorjiksi sotavöiksi.

Ja otamme Hiidestä orhit nuo, ne korskuvat, kiiltokarvat— heil näillä varsoilla ratsastaa vain valiot ja harvat!

Pois alta nyt ihmiset ahnehet!
Sylis aukaise maailma saita!
Kun Hiiden keisarit kulkevat,
niin aukee joka aita.

36.

Oli mullakin pikku ylpeytein, nyt on mulla orjan mieli.
Sua silmihin katsoa tohdi en, vaan katselen maahan ja mairittelen.
Sinä poljit mun pikku ylpeytein ja viekas on orjan kieli.
Se oli niin pieni, niin pieni vain, mut se oli sentään mun ainoain.
Sua soimaa en, sua heitä en— mut se kävi niin syvälle sydämeen.

37.

Ja jos mua lemmit armahain, niin tehkämme liitto ja vakaa, että ensi kekrinä tämänkin poika jo kultansa rinnalla makaa.

Ja jos mua lemmit armahain, niin tule minun tupaseeni! Tupa on tehty ja kaunistettu mun nuorehen sydämeeni.

Tupa on hongista huolitettu ja karsina kalevanpuista! Ja jos mua lemmit armahain, niin ethän sä huoli muista?

38.

NÄIN UNTA KESÄSTÄ KERRAN.

Näin unta kesästä kerran, kuinka paistoi päivä Herran, paistoi mulle, paistoi muille, paistoi köyhänkin pihoille; vihersi tuhannet virvet, sinersi sataiset järvet, iloitsi ihanat nummet, tarinoivat metsän tammet, puu puheli, kukka kuuli,— köyhä sen todeksi luuli. Luuli tulleen kesänsä, aukaisi povensa auki, suven hellän hellitellä, ilman lintujen iloita— vingahti vihainen tuuli, ulvahti salolla hukka, taivas viskoi talven lunta, kylä kylmiä sanoja.

En ma kerran sen perästä ole nähnyt kesästä unta.

39.

MERIMIES KAJUTASSAAN.

Minä katselen kahta lehteä ja kahta kielon kukkaa, minä muistelen mustia silmiä ja muistelen mustaa tukkaa.

Miss' on hän nyt? Mitä miettiikään?
Surumiellä vai mielessä ilo?
On kaihonko kyynele silmässään
vai riemun kiilto ja kilo?

En sois hänen istuvan itkussaan, en liioin nauravan soisi. Mut kauvas jos aaltoja katselet vaan, niin mieleni kirkas oisi.

40.

JAA, JAA!

Sinä olit kuin pikkunen kissanpoika, jaa, jaa, kissanpoika, sinä olit kuin pikkunen kissanpoika, sinä tyttöni mustakulma. Mut sanohan, kuinka niin pieni kissa, ai, ai, niin pieni kissa, mut sanohan, kuinka niin pieni kissa voi olla niin paha ja julma?

Sinä olit kuin pikkunen sokerinpala jaa, jaa, sokerinpala, sinä olit kuni pikkunen sokerinpala ja olit jo mulle kuin oma. Mut sanohan, kuinka niin makea pala, ai, ai, niin makea pala, mut sanohan, kuinka niin makea pala voi olla niin kova, niin kova?

Sinä olit kuin pikkunen hiirenpoika, jaa, jaa hiirenpoika, sinä olit kuin pikkunen hiirenpoika ja mahduit maissinjyvään. Mut sanohan, kuinka niin pieni hiiri, ai, ai, niin pieni hiiri, mut sanohan, kuinka niin pieni hiiri voi purra niin syvään, syvään?

41.

KAHDEN HERRAN PALVELIJA.

Minä kuljen kuin kahta polkua, minä palvelen herraa kahta, kuin koskelo vierin mä virtoja, kuin sotka ma soudan lahta. Tula luttula lei, minä laulelen, hei, ja—puijailen herraa kahta!

Minä tiedän ne tiet niin tarkalleen, minä tunnen ne kumpaisenki: Vie toinen se korpien tyyneyteen, käy toisella tuulien henki. Tula luttula lei, minä laulelen, hei, ne on kaunihit kumpainenki!

Minä lemmin palmuja linnojen ja mökkiä honkien alla. Minä laulan vimmoja viettien, mut rinnassa mulla on halla. Tula luttula lei, minä laulelen, hei, niin palmun kuin honkien alla!

Mut tule, oi tyttö, mun tupahain, min laitan ma metsähän kerran, niin luovun ma palmuista, linnoistain, ja mulla vain yksi on herra. Tula luttula lei, minä laulelen, hei, ja mulla vain yksi on herra!

42.

Minä rakastin metsää ja maailmaa, nyt rakastan häntä mä vain, hän on minun metsäni, maailmain, hän on minun ainoain.

Minä rakastin yötä ja päivää myös, nyt rakastan häntä ma vain, hän, hämärän impeni ihmeellinen, niin vieno, mut väistytvä ain.

Minä rakastin muita ja itseäin, nyt rakastan häntä mä vain, hän on mulle minä, hän on mulle muu, hän on minun armahain.

43.

Se oliko kieli, jok' katkesi?
Niin oudosti ilmassa helähti.

Miks tyttöni kasvosi käännät sä pois?
Vai sydämen kielikö ollut se ois?

Miks poskesi vienosti punertuu, miks hymyhyn kiertyvi mansikkasuu?

Ei, ei, se oli vain kukkanen, joka aukes aamuhun, keväisen.

44.

Kuten tahdot vaan, kultanuppuni!
Siis ollaan me oudot jälleen?
Taas alkakoon hymyt, teeskelyt,
koko »volangin» heitto, kas tälleen.

Kas, mistä me viimeksi puhuimme? Kai, minä luulen, »premiääreistä», tai ehkäpä tahdon voimasta tai naistyöstä ja Ellen Keystä?

Mikä neidin se miel'pide olikaan siitä työstä, mi mennyt on väärään?— Ei, heitetään tämä helkkunaan tai muuten ma muiskun määrään.

Ja silloin, ma vannon, ett' auta ei sua daamin muoto, ei miini, vaan tanssien lähtevi Ellen Key ja tahdon on silmät kiini.

45.

KUN MUISTELLEN—

Kun muistelen, kuin monta iltoa olen istunut yksin, yksin, ja katsellut taivahan tähtiä, jotka vilkkuvat vieretyksin, niin tyttöni, oi, tyttöni, sua lähelle tulla mun täytyvi ja katsoa kauvan, kauvan.

Kun muistelen, kuinka monta taivalta olen kulkenut korpimaille, olen istunut alla kuusien ja istunut iloja vailla, niin tyttöni, oi, tyttöni, sua suudella kauvan mun täytyvi ja itkeä, itkeä hiljaa.

Kun muistelen, kuin monta aatosta olen aatellut pahaa siellä, jotk' oisi yhdessä vältetty ja voitettu yksimiellä, niin tyttöni, oi, tyttöni, mua lempiä paljon sun täytyvi ja lempiä kauvan, kauvan.

46.

HERODIAAN TYTÄR.

Ja jos minä oisin Herodes ja jos sinä tanssisit mulle, niin luulenpa, että ma antaisin oman päänikin palkaksi sulle.

Mut ethän sa päätäni pyytäiskään, sinä pyytäisit sydäntäni— oi, ota se tyttöni armainen, jos tanssit mun edessäni!

Oi, tanssios tyttö mun eelläni ain elon tiellä ja huntua heitä, niin riemuten rinnoin ma hurmeisin olen astuva elämän teitä!

47.

JES SIUNATKOON!

Jes siunatkoon, miten sievä hän on, kun näin häntä katselen! Miten silmänsä säihky on sammumaton, miten kaulansa valkea, kaareva on, ja alla sen kaarevan kaulan povi aaltoo armahainen.

Ja hänt' olen onneton vältellyt, mua hullua, hupsua voi! Ma hänt' olen vältellyt, väistellyt, hänet unhottaneenikin luulin jo nyt— jes siunatkoon, miten sieväks hänet sentään Luojansa loi!

Ei, turhiksi kääntyi tuumani mun, kun jällehen nähdä sun sain. Sun oon minä onnessa, murheessa sun ja saat sinä leikkiä lemmellä mun, kun saan minä leikkien kiertää yht' tummaa kutrias vain!

48.

JÄÄHYVÄISTEN JÄLKEEN.

Oi, miksi, miks häntä moiti en, kun multa hän kaikki vei— mut kuinka jos kurja ma lienenkin, sua kielen kiroa ei.

Sano mulle, miks sua vihaa en, ahonkukkani armahainen? Mut' siksikö minä sua vihaisin, kun kaunis sa olit ja—nainen!

Miten voisin ma herjata hellintäin, suven pääskylle pahaa suoda? Miten saattaisin mustakulmallein minä murheen pilviä tuoda?

Hän oli vain lintu, mi istumaan lens mökkini ikkunalle, hän kukkanen oli, joka tuoksahti ahon yöllisen astujalle.

Hän lauloi illan, hän lauloi kaks, hän tuoksui yöllisen hetken— ja siitäkö nyt häntä vihaisin minä loppuhun eloni retken?

Ja siitäkö nyt häntä soimaisin, kun hetken hän kuormaani kantoi?— Ei, kaikki jos multa hän ottikin, niin kaikki hän myös mulle antoi.

Hän lauloi mun mökkini laajemmaks, toi onnen mun ortteni alle, hän antoi aarteheet köyhälle ja toivehet toivottomalle.

Hän sytytti suuria aatteita, hän ventoja vesiä näytti, ja keskellä yön sekä pimeyden hän salaman soihtua käytti.

Hän terästi tahtohon tarmoa, hän liehtoi lauluhun tulta— mut kaikki jos mulle hän antoikin, niin kaikki hän ottikin multa.

49.

PORRASPUULLA.

Puron ylitse kaita on porraspuu ja tyttö on portahalla. »Pois tieltä, tyttönen vienosuu, kas, kiire on kiiruhtajalla!»

Mut tyttösen silmät ne suurentuu kuin katsois ne kummastumalla: »Tule poika, jos ei sua peloita muu, mut virta on vierivä alla.»

Me seisomme portaalla vastakkain.
Mun täytyvi tästä yli!
On saatana itse mun takanain

ja taantumista ma hylin. Mut tyttö se seisoo ja seisoo vain ja auki on aallon syli.

50.

Olen tahtonut tutkia taivaan ja maan ja etsiä toden lähteen. Nyt etsin mä vaan sinun silmiäs ja katson kahtehen tähteen.

Vait, kuuletko, valkeat totuudet kuin kyyhkyselät alas leijaa, kun näin minä istun sun vierelläs ja suutelen sua—heleijjaa!

51.

VÄÄRINYMMÄRRYS.

Sinä olet niin viisas, niin viisas, huu, mua ett' ihan peloitaaapi, ja mitä taas tullevi tapoihin, sun vertaas etsiä saapi.

Saa etsiä kuudesta kylästä, yli kymmenen kihlakunnan, ja jos sua löytävät viisaampaa, niin löytävät lesken ja nunnan.

Mitä maailmasta me huolimme!
Emme siihen kuulu me enää!
Siis heitä se viisautes helkkariin
ja näytä pitkää nenää!

Hän otti mun neuvoni onkehen ja hän tahtoni tarkoin täytti: Hän kerran keikahti kannoillaan ja— mulle hän nenää näytti.

52.

LAULAJAPOIKA.

Ja minä se olen se laulajapoika ja mull' on laulun ääni. Kekrinä kullan ma kihlasin ja kevähäll' on hääni.

Ja minä se olen se laulajapoika ja kaiutan kangasmaita. On aikani nuorena iloita ja vanhana olla saita.

Ne käskevät mun muka säästelemään, ne neuvovat nöyrää mieltä, mut tuhlata tahdon ma tunteitani

ja soitella sotien kieltä.

Minä tahdon nauttia nuoruuttain ja ahmia kynsin ja hampain, minä annan kerjätä köyhempäin ja säästellä rikkahampain.

Minä tahdon maljani tyhjentää, kun ensi leivoset laulaa, kun koivut on hiirenkorvallaan ja vuorilla virrat pauhaa.

Ja tahdon ma lauluni lahjoittaa, kun ensi joutsen soutaa, kun kukka on puussa ja kukka on maassa ja lehdot leikkihin joutaa.

Näin nuorena jos minä köyhdyinkin ja mökki on särpimettä, on aikani nuorena iloita ja vanhana juoda vettä.

53.

KAARIN.

Kas, lempi se on kuin kukkanen ja kukkia lempivi Kaarin, hän poimii ja painaa ja liimaa sen ja saa soman »eksemplaarin».

Ja lempi se on kuin lintunen, min rinnassa haava on syvä; mut Kaarin se ottaa ja täyttää sen tai saa sulan hattuhun hyvän.

Häll' onkin jo kaunis museo niin nuoreksi kokoilijaksi. Taas eilen ma näin, miten vietihin sinne koppelonpoikaa kaksi.

54.

JUHANNUS.

Minä avaan syömeni selälleen ja annan päivän paistaa, minä tahdon kylpeä joka veen ja joka marjan maistaa.

Minun mielessäni on juhannus ja juhla ja mittumaari, ja jos minä illoin itkenkin, niin siellä on sateenkaari.

55.

Tuli tuoksuvat illat ja tyynet veet, kevätkuutamot koivujen alla, tuli lemmen kaihot ja kyyneleet ja lemmen hehkut ja halla.

Voi kuinka ne lemusi kukkaset mun impeni ikkunalla! Voi, kuinka ne helisi kanteleet mun impeni akkunan alla!

Ja kannel se helkkää vieläkin. Mut kuihtuneet ovat kukkaset, syys tullut on maahan ja sydämihin.

Mun lempeni kieliä kuule sa et; minä yksin yössä murehdin, mut muiden sa murheita kuuntelet.

56.

KESÄ.

Oli kesiä ennenkin mulla, suvi-aikoja suuriakin, mut kukat ne umppuunsa kuoli, nuput nuoret kyynelihin.

Nyt aukee ne kaikki, kaikki! Maa kukkii ja rehoittaa, maakerrat kertojen päällä päivän paistetta uhoaa.

Nyt kukkii ne kaikki, kaikki, kesät entiset kilpaa vaan: tuolla yks terälehtiä tekee, täällä toinen jo marjojaan.

Tule, tyttöni laulujen lehtoon!
Alla virpien vilpasta on.

Siellä tiedän mä pehmeän turpeen
ja mairehen marikon.

Syö, tyttöni, poimi, poimi!
Kesän aika niin kerkeä on.
Mut elä myös suutu, jos suuhus
satut saamaankin raakilon.

Meill' on niin kiire, niin kiire!
Emme ehdi me vuottamaan.
Maa kukkivi vuodesta vuoteen,
meillä yksi on vuosi vaan.

Ja yksi on vuodessa kesä. Ikä ihmisen lyhkänen on: päivä yks kun lehteä tekee, jo toinen on marjaton.

Sinä tanssit kuin rautalangalla, sua näytellä rahasta voisi, sulta puuttuvi »imprensaario» vaan, niin onnesi varma oisi!

Sinä tanssit kuin rautalangalla, sinä vuoroin otat ja annat, sinä milloin heität mun helvettiin tai milloin taivahan kannat.

Sinä tanssaillet tapojen langalla ja houkuttain sinä horjut, mut juuri kun toivon sun putoovas, sinä punastut vaan sekä torjut.

58.

Älä usko tyttö mun laulujain, ne eivät totta puhu! Mut usko, mit ihmiset sanovat ja mitä huutaa huhu.

Ne kertovat jotakin toista kuin sulolaulut ja laulajan aatteet, ne pesevät pois sävelpuuderin ja näyttävät värjätyt vaatteet.

Mut yksi on väri, mi seisovi, jota pestä ei tuhansin merin: Mitä koskaan on kaunista kirjoitettu, jota kirjoitettu ei verin?

59.

YKSIN.

Minä olen niin yksin, niin yksin, kuin yksin vaan olla se voi, joll' on vaan yksi aatos ja yksi sävel, mi soi.

Minä olen niin yksin, niin yksin, kuin yksin on ihminen, joll' on vaan yksi onni ja yksi unelma sen.

Minä olen niin yksin, niin yksin, kuin yksin vaan olla se voi, joll' on vaan yksi murhe ja yksi muisto, mi soi.

60.

KAUPPASOPIMUS.

»Laitapa minulle lauluneni!»
Vai lauluneni!
Vai lauluneni!
»Laitapa minulle lauluneni!»—
»Juu, kyllä, mut laulut ne maksaa.

Annatko minulle suukkosen?»
Vai suukkosen!
Vai suukkosen!
»Annatko minulle suukkosen?»—
»Ei, liian on kallis se taksa.

Runoahan joka mies rustailee!»
Vai rustailee!
Vai rustailee!

»Runoahan joka mies rustailee.»—
»Juu, juu, mutta minkäläistä?

Mut suukkoja joka tyttö suihkailee.»
Vai suihkailee!
Vai suihkailee!
»Suukkoja joka tyttö suihkailee.»—
»Juu, juu, mut miltä ne maistaa?

Runojahan kaikille annetaan.»
Vai kaikillen!
Vai kaikillen!
»Runojahan kaikille annetaan.»—
»Ja entäpä suuteloita!

Mut suo mulle suukkojen oikeus, oi!»
Vai suukkojen!
Vai suukkojen!
»Niin sinulle yksin mun lauluni soi!»—
»Mut saattaako sinuhun luottaa?

Ja saat sinä vallita suukkoja mun!
Niin suukkoja mun!
Niin suukkoja mun!
Kun saan minä hallita lauluja sun!»—
»Mut saattaako sinuhun luottaa?»

61.

Minä luulin sun eloni onneksi, sinä olitkin elämä itse, joka kuljetit kautta riemujen, mut kuljetit myös murehitse.

Minä luulin sun henkeni herättäjäksi, sinä olitkin unhotar unen, joka lahjoitit ruusut laaksojen, mut myöskin vuorten lumen.

Minä luulin sun yöni salamaks, sinä olitkin itse yöhyt, min kupeilla mantteli musta on. mut otsalla tähtivyöhyt.

62.

Mitä on tää? Mist' tämä sunnuntai minun mieleni pyhäköissä? Miks metsä hohtavi hopeissa ja kuuset on kultavöissä?

Miks aika seisoo ja arvelee?
Miks viikot niin vitkaan mataa?
Minä yhdessä yössä' elän enempi
kuin ihmiset vuosisataan.

Mun aatteeni liittää ja laatelee, multa haihtuvi paikka ja aika! Oi, ethän sä tyttöni kultainen myös lie vain haihtuva taika?

63.

DON QUIJOTE.

Mitä tahtoisit kultani kutripää, sen tiedän, mut antaa en voi! Sinä tahtoisit lempeä läikkyvää, joka kulkee ja karkeloi.

Sinä tahtoisit taivasta muuttelevaa, milloin päivää, pilviä milloin; sun onnesi taas olis taltuttaa, mitä myrskyt ne velloi silloin.

Ja mielestäs vesillä vierä ois siinä venheessä suloisempi, joka vaappua, vaaroilla uhata vois ei niin ole laulajan lempi.

Kas, laulaja, hän on sotamies! ja hän lempivi soturin lailla, min mielessä aina on kotilies, vaikka vierii

hän vierailta mailla.

Ja laulaja hän on ritari— vaikk' oiskin vaan de la Mancha!— Hällä kädessä toisess' on kitari ja toisessa peitsi vankka.

Hän sotii ja kulkee ja kullervoi— vaikka tuulimyllyjä vastaan!— Mut maailman kaiken hän taistohon voi toki vaatia armahastaan.

Hei, eespäin ratsuni vaahtoinen vaan!
Mitä siitä, jos nauravi Pansa!
Ei tallirenkejä milloinkaan
runo kantanut satulassansa.

64.

PIENI TARINA.

Oli mullakin pienet murheeni, mut minulle niiss' oli kyllä, vaikk' ohitse kulkenut toinen ois ja ne kuitannut hymyilyllä.

Oli mullakin pieni onneni, mut minusta oli se suuri, ja luulenpa, siks oli suuri se, kun se mun oli onneni juuri.

Oli mullakin pieni lintunen ja minusta oli se soma. Mut sepä siinä oli juuri murheellista, kun ollut se ei mulle oma.

65.

Ei sallittu täällä mun käydä sun kanssasi polkuja maan, mut jos sinä väsyt joskus, niin tule mun luokseni vaan.

Oi, kun sinä kyllästyit kerran ilon, kauneuden karkeloon, ja kun sinä halajat kuolla, niin tule—ja valmis ma oon.

En osannut täällä mä käydä sun kanssasi karkeloin, mut tule—ja Tuonelan mailla opas ehkä mä olla voin:

Näät siellä tunnen ma kaikki, puut, pensaat ja polut jo nyt. Siell' olenhan niin monta kertaa sun tähtesi kävellyt.

66.

Minust' oli kuin olisi soudettu me kirkasta järven pintaa ja aurinko aaltoja lämmittänyt ja rantakallion rintaa.

Oli niinkuin oisi me laskettu sen kallion kaunihin alle ja kaahlattu hietaa valkeaa ja kuljettu kukkulalle.

Ja eikö aurinko laskenut taa saarien, salmensuiden, ja tullut ilta ja tullut yö yli laaksojen, laulupuiden?

Ylt'ympäri tanhusi terhenet yön, utu ulapan aalloilla sousi, unen vallassa laaksojen lammet ui— ja uni se nousi ja nousi.

Se heilahti oksalta oksalle, se kukasta kukkahan kiipi— me seisoiimme vuorella käsikkäin ja katsoimme, kuinka se hiipi.

Oi, lyhyt on Suomessa suvinen yö!
Pian aurinko aalloista nousi.
Mut siitä asti mun aatoksein
yhä unten aaltoja sousi.

67.

ILTARUKOUS.

Unta, unta, unta syvää uinumaan. Lunta, lunta, lunta päälle mustan maan.

Yössä, yössä, yössä öiset linnut lentää. Työssä, työssä, työssä lepää tuskat sentään.

Lennä, lennä, lennä aatos inehmon! Mennä, mennä, mennä aika maata on.

68.

Kun tietäis, kumpi se toistaan lie itkenyt enemmän? Kun tietäis, kumpi se nauraa voi nyt enemmän, minä vai hän?

Mut mitä me huolimme siitä.
Me nauramme kumpikin.
Hei, hah, hah, haa!—Mutta minua ei
petä naurus se milloinkaan.

Se ei mua pettänyt ennenkään.
Minut kyynelin petti hän.
Kun tietäis, kumpi se toistaan
lie pettänyt enemmän?

69.

LUONNOSSA LUMINEN ILTA.

Luonnossa luminen ilta, tähdentuike taivahilta, helke maassa, helke puussa, sukkulan kulina kuussa—
siten kun omani saisin, tulevaks sun toivottaisin.

Toivoisin tulevan tuolta hongikon hopeisen puolta, kierrätellen, kaarratellen, puun lomitse
puikahellen,— min' en olis näkevinäni, yössä seisten, yksinäni.

Seisoisin selin sinuhun, sinä vilkkuisit minuhun, sormi suulla, jalka puulla, halu karata, kaiho tulla,—
sydämet sykähteleisi, puut lunta pudisteleisi.

Kuulisin risahtavaksi, tuntisin kätöistä kaksi, kuulisin: »kuka se täällä?»— Vastaisin: »varas se
siellä!»— Siten kun omani saisin, tulevaks sun toivottaisin.

70.

Kai ihmettelet sinä itsekses, miten paljo ma sentään kestin, miten kestin ma nauruas, pilkkaasi, sen
ennen kuin erolla estin.

Minä näin, miten silmäsi puhuivat:
»Tuolla miehell' on kova pinta!»
Siin' oikein sa arvasit armahain,
kova onpi se köyhän rinta.

Se mies, joka kuullut ei ijässään ole kultaisen naurun soivan, mitä huolii hän, vaikka hän huomaa sen
hälle itselleen salamoivan.

Mitä huolii hän, vaikka hän tunteeikin, miten puukot ne pintaa viiltää! Hän kuulevi vaan ja hän
kuuntelee ja silmässä kyynel kiiltää.

Hän kuulevi vaan ja hän kuuntelee ja hän silmänsä hiljaa sulkee. Hän uinuvi vaan ja hän unelmoi ja
mielessä kuvat kulkee.

71.

Sinä teit minun eloni lauluksi ja mun arkeni sunnuntaiksi, sinä kylvit mun polkuni kukkihin ja korpeni
kotimaiksi.

Sinä teit minun päiväni unelmaks, sinä seuloit unhon lunta. Oi seulo'os, tyttö, mun silmiini ain, oi,
seulo'os hyvää unta!

Maan mahtavat höyhenvuoteillaan ne unta pyytää ja palvoo. Sill' aikaa ma silmäni ummistan ja vain mun onneni valvoo.

72.

Kuu kalpea kulkevi kulkuaan, kevät-yö on kaunis ja pyhä. Kai aika jo ammoin erota ois, mut yhdessä ollaan me yhä.

Yön tuulonen hiljaa tuudittaa lepän lehviä uinuvia. Sydän ääneti sykkien aavistaa suven suuria unelmia.

73.

AVE MARIA!

Mitä olet sinä tyttöni minulle? Olet helkkyvä helmivyöni, pyhä rukousnauha mun muistoillein, kun synkkänä saapuvi yöni.

Minä hyrisen lauluja hiljaksen ja ma helmiä hymisten siirrän, sana sanalta laulan ma lauseesi, piirre piirteeltä muotosi piirrän.

Minust' on kuin sun piirteesi pieninkin ois isämeitä ja avemaria, ja vaikka ma maass' olen polvillain, kuin onneni suur' olis liian!

74.

ON NIIN HERTTAISTA AJATELLA.

On niin herttaista ajatella, että me olemme lapsia vaan, että sä olet vain pikkunen tyttö, minä vain poikanen paidassaan.

On niin herttaista ajatella, että me yhdessä kasvettais, yhdessä juostais nurmet ja metsät, toria saatais ja toreiltais.

On niin herttaista ajatella, että me toistamme lemmittäis, että kun yhdelle tulisi murhe, toinenkin itkusilmihin jäis.

Ei meitä maailma eroittaisi, ei synti, ei sydäntuskatkaan, sulho ois suuri ja nuori ja vankka, morsian kulkisi kukilla vaan.

Sulhanen laittaisi suuren talon, jonne hän impensä ihanan veis, impynen sulhonsa ikkunalla illoin istuis ja lauleleis.

On niin herttaista ajatella, että me joskus sen elämme, oi, että me jossakin elämme kaiken, kaiken, mit' tääll' emme elää voi!

75.

Lepän lehdille lauluja kirjailen ja heitän ne virran viedä. Yks vierivi sinne ja toinen tänne ja kunne ne vierii, en tiedä.

Mut jos joku lehtynen lentoon jäis yli aaltojen ainiaaksi, ja jos joku virsi se vieriiä vois tarusaarehen, aikojen taaksi,

niin kansalle saaren vehreän sen se laulais laulua uutta: miten suukokset antaa kuoloa voi ja suukokset kuolottomuutta.

76.

Niin sinua katsoin neiti, kuin kangas kanervatansa, niin sinua kuulin neiti, kuin salo kevätkäkeä, kunnahalla kukkuvata. Kukit kukkihin poveni, lauloit ilmi mun iloni, herätit keväiset henget, helkytit salon sävelet, puroina porisemahan, leivosina laulamahan, tuulen viedä, toisen tuoda, raikua kylien

rannan. Niinp' on nyt minun iloni, kuin kangas kanervatonna, niinp' on nyt minun poveni kuin kevät käkeä vailla,— kumpu vaiti, kukka poissa, surussa salo sininen.

77.

HANHIPAIMEN.

Minä paimenlauluja laulaisin, jos oikea paimen ma olisin, mut mistä se oikean sävelen saa, joka hanhia paimentaa.

Toki sentään mä toitotan torvehein:

»Hoi hanhisein, ah impyein!»

Mut mistä se oikean sävelen saa,
joka hanhea paimentaa.

78.

Mua suutele kerran ja suutele kaks ja suutele kertaa monta! Me tahdomme uskoa eilistä unta ja huomenta huoletonta.

Kun pääsi sä painat mun rinnalleni, niin koskien kohinan kuulet. Ja aaltojen kansa kun suutelee, niin hurmehissa on huulet!

79.

Sinä olet kuin mandeli makea, joka vetehen viertävi suuta. Mun veren' on nuori, mut sakea, ja kuulee illan kuuta.

Sinä olet niin lauhkea, lakea, mut voit myös olla muuta. Oi, anna mun tyttöni hakea sitä haluni mandelpuuta!

Sun veres on nuori ja lämpöinen, kuu kulkevi metsän rataa, se luoja vuoksen ja luotehen.

Kas, kiiltomadot jo mataa! Nyt aika nousta on aaltojen, nyt aika on suukkojen sataa!

80.

YÖLAULU.

Sano, koska se koittaa se aamu, jona helposti herätä voin? Sano, koska se vaipuu se ilta, jona iloisna vaipua voin?

Sano, tiedätkö, milloin se joutuu se joulu ja kynttilät? Sano, milloin ne haihtuu ne haamut, jotka takana käyskelevät?

Elä pelkää! En minä itke.

En itkenyt vuosihin.

Mut vuosia unt' olen nähnyt
ja uskonut unihin.

Ja uni jos yksi se petti, niin uskoin ma uutehen; mut unista kauneista kaunein olit tyttö ja—viimeinen.

*

Minä luulin sun siksi aamuksi, jona helposti herätä voisin, minä uskoin sun siksi illaksi, jona iloisna uinuva oisin.

Minä uneksin jouluni joutuneen kera kuusien, kynttilöiden, minä luulin haamujen haihtuneen ja mennehen metsä-öiden.

Ja luulin jo, ett' olin ihminen, en ainainen uneksija, ja luulin jo, ett' olin onnellinen— en onnen vain runoilija.

*

Kas, ihminen suree ja iloitsee ja ihminen tuntee ja elää. Mut laulaja kulkee ja kuuntelee ja sen korvissa kantelet helää.

Ne helkkyvät, helkkyvät päivät ja yöt, ne kaikuvat kaukaa, niin kaukaa. Ja laulaja kulkee ja kuuntelee ja laulaja kuulee ja—laulaa.

81.

Kun yksi rehki ja yksi raataa ja kaikki repii ja kaikki kaataa, kun yksi kantaa ja kaikki sortaa, kun yksi muuraa ja kaikki murtaa ja yks se anteheks antaa vaan— niin minne yksi se joutuukaan?

82.

LINTU.

Lens lintunen mökkini lasille ja lauloi kaunihisti. Moni otti kiini sen lintusen ja sen vangiks häkkihin pisti.

Minä annan sen laulaa lasilla vain ja käyskellä kädelläni, minä syöttelen pieniä muruja sille, mut syöttelen sydäntäni.

Moni sulki sen lintusen häkkihin ja sen suuhun ryyniä pisti. Mut eipä se sitten laulakaan niin kuoleman-kaunihisti.

83.

Minust' on kuin kuulisin vasta nyt linnunlaulun ja muun, kuin näkisin vasta nyt taivaan ja taivaalla tähdet ja kuun.

On ilmassa luomisen aamu.
Maa kylpevi kasteessaan.
Veden päällä on Herran henki
ja päivä on päällä maan.

Minust' on kuin oltais me yksin, ens ihmiset elämän tään, ja kesyjä ois pedot korven ja tulis ja työntäis pään,

ja me karhuja siliteltäisi, salon hirvejä hyväiltäis, ja yötämme vartioimaan jalopeurat ympäri jäis.

84.

LAULU KEVÄTTALVELLA.

(Gustaf Fröding.)

»Sula jääni, suo mun viertä, virrata vapaana», näin keväälle huokasi talvi.

»Kenties, jos päivän on tahto niin, me vuotamme kai vielä viikon, kaks, kenties, kenties», kevät lauloi.

85.

LEMMENLAULU.

(Gustaf Fröding.)

Minä rahalla rakkautta ostin, kun muuten ma saanut en. Soi kauniisti kantelo sentään, soi kiitosta rakkauden!

Uni kaunis, vaikka vain unta, oli kaunis se kuitenkin, ja Eeden on sillekin Eeden, ken jätti jo Eedenin.

86.

SEN VASTA MA NAISEKSI SANOISIN.

Sen vasta ma naiseksi sanoisin, joka temppelit tyhjät täyttäis, joka henkeni, ruumiini vallitseis ja ei valtaansa väärin käyttäis, joka ei olis kissa ja ei olis hiiri ja ei olis tuuli ja ei tuuliviiri ja ei olis orja, ei herrakaan, mut ystävä armas vaan.

Ja sen vasta naiseksi sanoisin, joka olisi hellä ja hyvä, joka läikkyä niinkuin lähde vois, mut sentään ois meri syvä, jonka rinnassa ainainen aarnio oisi, mut ei sitä kaupaten esille toisi, vaan hakea antais mun silmät kiin'— eikä suuttuis, jos löytäisin.

Niin kämmenin häntä mä kantaisin ja hälle mä heikko oisin ja ilkkuis hän ei minun heikkouttain— taas muille ma oisin toisin! niin hälle mä tarjoisin riemuni tarhat ja hälle mä itkisin itkuni parhaat ja laulaisin lauluni ujoimmat, pojan tuntehet punastuvat.

Näät luulenpa, siellä mun sisälläin oli jossakin kaunis kuva, vaikk' on se nyt tomun peitossa— oli puhdas ja punastuva. Ja tähdistä olen minä lukenut illoin, että puhdas lempi jos tulisi milloin ja pölyn sen päältä jos puhaltais, kuva vieläkin värinsä sais.

Mut ei, ei! Tähdet on tähtiä ja tähdet niin pahasti vilkkuu, ja ei, ei, tytöt on tyttöjä ja tytöt niin pahasti ilkkuu. Hyvä kaikki niin kauvan kuin näyttelet yhä, mut näytöpäs kerran se pyhä, se pyhä, niin kissan mi-au heti kuulet sä— tai lampahan bä-ä-ä!

87.

Minä uneksin kahdesta koivusta, yli virran jotk' kasvoi yhteen, ja unta mä näin, että kevättä kaks saman antoi sadon ja lyhteen.

Sinä taidatko unia arvata?
Jos et, niin anna olla!
Mut jos sen tahdot sa selvittää,
se selvitä suutelolla!

88.

ALPPIRUUSU.

En takaisin muuta mä tahdokaan, mut anna mun ylpeyteni, mun alppirusuni ainoa ja ainoa aarteheeni.

Se köyhän ol' leipä ja köyhän turva ja ystävä yksinäisen. Sen henkeni kaupalla poimituks sain vuorelta elämän jäisen.

Suon kaiken mä muun, suon kauneuden ja laulun ja lemмен sulle, mut se oli mun, minun yksin vain ja anna se jälleen mulle!

89.

AINO-NEITI.

Joukolan joen suulla sinisorsa sousi, nurmen kanssa nukahti ja päivän kera nousi. Kenpä, kenpä joella Joukolan nyt soutaa?

Veli nuori veikaten vierä ulapalla; sisko asui enimmäkseen emon siiven alla. Kenpä, kenpä joella Joukolan nyt soutaa?

Veli nuori taistelehon vaati vankempansa, lunnahiksi lupas Aino-siskon armahansa. Kenpä, kenpä joella Joukolan nyt soutaa?

Päivä laski, lummekukka sydämensä sulki.
Väinö vanha kosimahan neittä nuorta kulki
Kenpä, kenpä joella Joukolan nyt soutaa?

Sydän kielsi, äiti käski—kumpaa tuli kuululta?
Raitoja hän rakasti ja lempi länsituulta.
Kenpä, kenpä joella Joukolan nyt soutaa?

Huojui heinä Jookolan joenrannan alla.
Impi itki angervo paaden pallealla.
Kenpä, kenpä joella Jookolan nyt soutaa?

Aamu koitti, niemen päässä karkeloivan keksi aallotarta kolme—Aino-neiti neljänneksi. Murhe, murhe joella Jookolan nyt soutaa.

Raitoja hän rakasti ja pelkäs pohjatuulta.
Taisi lunta vanhan päässä talven lumeks luulta.
Murhe, murhe joella Jookolan nyt soutaa.

90.

UNTA.

Niin, niin, niin, untahan kaikki on tää, mut kaunista, kaunista unta. Sua lemmin ja kaipaen ja kaihoan kuin syys-tantere talven lunta.

Minä tahdon sulkea silmäni ja uskoa unta syvää. Olen uskonut paljonhan elämässän, joka ollut ei näinkään hyvää.

Mitä huolin, jos huomenna jällehen on maa musta ja murheessa kuusi— tai ellen ma syksyhyn heräiskään, vaan eessäni ois kevät uusi?

91.

SYDÄMEN KEPPONEN.

Minä syömeni hautahan heitin ja haudan ma kukkasin peitin, ett' ihmiset katseli ihastuin— mut arvatkaa, miten vihastuin, kun sydämen itsensä ilolla tässä näin omaa hautaasa imehtimässä.

92.

REKILAULU.

taikka yksi surullinen tarina pappilan Mantasta ja Hallin Jannen uusista kulkusista.

Hei, Hallin Jannen varsa se juoksi sitä Kuoreveden jäätä ja pappilan Mantan hiukset on kammattu kahdelle puolen päätä.

Hei, Hallin Janne on hampuusi ja mittaa maailman rantaa, pappilan Manta se jupparöijyssä vieraille kahvia kantaa.

Hallin Janne se hoilottaa ja jalka on ulkona reestä, pappilan Manta se punastua voi Hallin Jannenkin eestä.

Pappilan Manta se punastelee, kun Hallin Janne hoilaa,
»Ja et sinä turhassa istu tyttö, kun istut polvilla noilla!»

Pappilan Manta se katsehensa niin kauniisti alas luopi.
Hallin Janne se kaupungista ne kulkuset uudet tuopi.

Hei, Hallin Janne se ajelee sen Mantansa ikkunan alla.
Elämänlanka ja palsami kasvaa Mantan ikkunalla.

Hei, Hallin Janne se helistää niitä herrain kulkusia,
Pappilan Manta se kuuntelee ja vinkuvan luuli sian.

Hei, Hallin Janne se helistää ja vieno on Jannen vaski.
Pappilan Manta se purtilohon piimävelliä laski.

Hallin Janne se hoilottaa, että »tule sinä tyttö rekeen!»
Pappilan Manta se purtilon pistää Hallin Jannen eteen.

Silloin se katkesi palsamipuu ja Manta oli pahoillansa.

Janne se hoilasi: »kuinkapa lie sen elämänlangankin kanssa!»

Ja Hallin Janne se hoilottaa ja Hallin Janne se juopi.
Pappilan Manta se katsehensa niin kauniisti alas luopi.

Hallin Janne on hampuusi ja puistaa pullon kaulaa.
Ja toinen kun tulevi hoilottaja, niin sille hän laulun laulaa:

»Hei, rakkaus se on kuin palsamipuu ja laulu kuin elämänlanka!—
Mut kukapa sen uskoi sen tytön pilkan niin kovasti koskevankaan?»

93.

TAAS KOTONA.

Minä käyn kuni kyntäjä pellollaan kodin rakkahan raunioita ja muistelen muistoja lapsuuden, kalaretkiä, karkeloita.

Minä käyn kuni kyntäjä pellollaan sydän täynnä ja rinnassa rauha. Taas mennyt on talvi ja tullut on suvi uusi ja lämmin ja lauha.

Taas tahdon ma alkaa uudestaan, taas tahdon ma kerran koittaa, en tahdo ma taistossa kaatua vaan, vaan tahdon ma seista ja voittaa!

Minä käyn kuni kylväjä pellollaan kodin kankailla, karjateillä, ja toukoja uusien toiveiden minä kastelen kyyneleillä.

94.

Kai useinkin tyhjältä, tyhmältä niin tunnuin ma mielestäsi, kun vaieten, ilman aatteita, minä istuin sun vierelläsi.

Elä tuota, oi impeni, ihmettele! Oli mullakin aatteita ennen, oli aatteita antaa sullekin, oli antaa tullen ja mennen.

Nyt on mulla aatos yksi vaan. Kuka yhden on seurassa aina, se tyrmistyy, vaikk' aatos se ois itse taivahan Luojalta laina.

Nyt on mulla aatos yksi vaan. Ja mitäpä puhuisin minä, kun sitä et aatosta kuitenkaan minun lausua sallis sinä.

95.

VUORILLA KULKEVAT SUURET TUULET.

Vuorilla kulkevat suuret tuulet, vuorilla lehdet ne lepattaa, vuorilla tuulevi, vaikka jo hiljaa nukkui laakso ja metsä ja maa.

Vuorilla lentävät suuret linnut, vuorilla kotkat ne kaartelee, vuorilla valvotahan, vaikka ammoin nukkui laakso jo lauluineen.

Vuorilla valvovat suuret surut, vuorilla sankarit sotaa käy, vuorilla taistellaan, vaikka laakson pirteistä ei tulen pilkettä näy.

96.

Kunis kukkivat kanervat kankahan ja vehreä rannan on raita, sinis vapaana keikkuos tyttöni vaan ja impenä iloitse maita.

Mut puolat kun palolla punertuu ja muuraimet mäkien luota, niin silloin, tyttöni vienosuu, ole varoillas sekä vuota!

97.

PIENI BALLAADI.

Honka se humisi ikkunan alla, tyttö oli ikkunassa. »Minkähän lienevi tuulen teillä kultani kulkemassa?»

Tuulet ne honkoa huojutteli, sulhoa suuret surut. »Kenenhän pitkiä peijaita nyt ulvovat tuulien urut?»

Hongan katkasi suuret tuulet, tyttösen katkas kaipuu. Sulhanen mailla vierahilla vaeltaa ja vaipuu.

98.

Ne veivät multa mun iloni, nyt tahtovat surunkin viedä: »Sull' ei ole oikeutta surra, ei, ja nuori sa oot, se tiedä!»

Ne syöksevät puukon sydämeen, ne pistävät silmähän okaan, ja sanovat: »Et sinä sortua saa ja et saa vaipua lokaan!»

Ei, elkää peljätkö! Murru ma en.
Se onni ois liian suuri.
Eikä se lokahan vaivu se,
joka loasta nousevi juuri,

Se seisovi vaan kuin korvenpuu ja se hiljaa puuksi puutuu, sen kuori hiljaa kivettyy ja sydän luuksi luutuu.

Ovat menneet ne ajat, kun pässinpäät vielä voivat muureja murtaa. Ne nyt vaan saumoja lujittaa ja tuntehet vienot turtaa.

99.

Tän yön me tahdomme tanssia, puun tiedän mä nummella tuolla, sen ympäri hyvä on hyppiä ja sen oksahan kaunis kuolla.

Se puu on suuri ja korkea kuin taivaalla ukkosen lonka. Sen puun sen totta sa tunnet myös— se on mun murheeni honka.

Se puu se huokaa ja humisee, se puu se puree ja soutaa. Elä vapise, tyttöni valkoinen, se vaan meitä tanssihin noutaa!

100.

RASKAALLA HETKELLÄ.

Maailma kulkevi kulkuaan. Hanki jo paksulta peittää maan ja kesä on jo keikkuen mennyt. Minun mieleni on kuin talvinen kuutamoyö, niin kylmä, niin kirkas ja rintani lyö, kuin muistoja murskaton nyt.

Hanki jo paksulta peittää maan. Ihmiset ne uurtavat kukin alallaan ja ystävill' on ylimpänä hyöty. Ol' liian avo sydämein, sen suljen ma työss',— ja lapsesta mieheksi vartutaan myös, vaikk' kauvan on leikkiä lyöty.

Maailma kulkevi kulkuaan. Hyve ynnä usko ovat unelmia vaan ja savua jo miehen sana lie nyt. Sen kaiken tiesin ammoin ja senhän kaikki ties. Mut sinust' että myös tulis mulle vihamies, sit' en ma viljon ystävä tiennyt.

101.

LAULAJAN LAULU.

En, enhän muuta ma tahdokaan kuin laulaa, laulaa, niin laulaa, kun laulut mun helkkyvät rinnassain ja pyrkivät pitkin kaulaa.

Mitä voin minä sille, jos maailma vain mulle se virsinä helkkää, jos rytmejä on ilot ihmisten ja surut on sointua pelkkää.

Ja minkä mä taidan, jos elämä tää vain mulle on suuri runo, mihin saimme me Luojalta langat vaan ja Luojalta käskyn: puno!

Me punomme kehdosta hautahan, me punomme, puramme jälleen, kunis laulumme kuolema katkaisee ja sen viemme me virittäjälleen.

Kuka viepi viisahan päätelmän, kuka piirteli pilkkataulun, kenen pivoss' on pieniä runoja vaan, kenen kädessä sankarilaulu,

Mut olkoon se tunnelma, kompa vaan tai miehen mietelmä syvä, runot kaikki Luojalle kelpaavat, jos runo on muuten hyvä.

Ei huoli hän siitä, jos jossakin ei yhtynyt tahto ja voima, kun tahto vaan oli oikea ja aatteen aateloima.

Ja katso hän ei, jos kompastuit sinä joskus nimien kiviin— kun loppu se oikein sointuvi vaan, ei kulje hän rivistä riviin.

Oi, auttaos Luojani sointumaan mun lauluni loppu hyvin! Oi, auttaos yhtenä heilumaan mun lauluni latva ja tyvi!

Me laulamme kehdosta hautahan.
Kuink' kauvan, tiedä me emme.
Paras aina ois sointunsa sommittaa
kuin oisi se viimeisemme.

Runon hyvän jos mistä sen katkaisee, niin runo on sentään runo— näin ystävä aina sa yhdeks puuks ne sielusi säikeet puno!

HIIHTÄJÄN VIRSIÄ

(1900)

METSÄN KOSIJA.

I.

YKSIN HIIHTÄJÄ.

Minä hiihtelen hankia hiljakseen, jo aurinko maillehen vaipuu, minun mieleni käy niin murheisaks, minun rintani täyttää kaipuu. Latu vitkaan vie. Vai vääräkö lie? Niin pitkä on yksin hiihtäjän tie.

Ja kuusien varjot ne tummentuu. Minä annan aatteen luistaa. Ja jos minä korpehen kaadun näin, mua tokkohan kukaan muistaa? Kylä kaukana on. Nyt lepoon ei aikaa vielä, ei aattelohon.

Olen hiihtänyt metsää, järveä ja rimpeä rannatonta, olen laskenut rinteitä laaksojen ja kohonnut vuorta monta ja vuorien taa mun jäi kotomaa, mut voimani, voimani raukeaa.

Olen vierinyt maita ma vieraita ja ottanut merkkejä puista, olen pyrkinyt, tahtonut, taistellut ja levänneeni en muista. Mut määrän pää yhä loitoksi jää. Mun on niin kylmä, mua väsyttää.

Ne nousevat lapsuusmuistot nuo, ne aukee maailmat armaat, näen silmät mä äitini lempeän taas ja taattoni hapset harmaat. Se vast' oli mies! Se taruja ties, kun joutui ilta ja leimusi lies.

Minä hiihtelen hankia hiljakseen. Tuul' hiljaa heittävi lunta. Koti mullako ollut ja siskot ois vai oisko se ollut unta? Miten korvessa näin nyt yksinäin minä hiihtäisin? Missä on ystävain?

Ei, enhän mä korpea hiihdäkään, minä hiihdäkään siskojen kanssa, koti tuolla se vilkkuvi kultainen, tuli taasen on takassansa, emo huolella käy, eikö lapsia näy, kun ilta jo hangilla hämärtäy.

Elä murehdi turhia, äitini mun, me tullaan, tullaanhan kyllä, me tulemme poskin niin lämpimin, meill' onhan villaista yllä, ja jos kylmäksi jää sormi yks tai tää, sun suukkosi kyllä sen lämmittää.

Me hiihdämme alta ikkunan, me katsomme salaa sisään: Isä pitkää piippua polttelee, emo takkahan halkoja lisää. Hei, hip hip huraa! kaikk' kerrassaan! Ovi auki ja äidin helmahan vaan.

Ja kuusien varjot ne tummentuu. Tuul' hiljaa heittävi lunta. Joko kotihin korpien hiihtäjä sai vai ollutko lie vain unta? Uni tuskat vie. Päivä loppunut lie ja loppunut yksin hiihtäjän tie.

2.

TELLERVO.

Ken siellä? Ken metsässä huhuilee? Kuka viitakon oksilla vilkkaa? Ken heittävi huntua valkeaa ja puuhun piirtävi pilkkaa? Se Tellervo on, tytär hongikon, opas metsien vieno ja vallaton.

Hän saapuvi, hämärän impeni mun, luo sen, joka vaipui varhain, hän tarttuvi kätehen tarmottoman, hänet ohjaten ohitse harhain. Hän hymyilee ja hän lymyilee ja hän kuusikon lehviltä kuiskailee:

»Mitä mietit sa poikanen poloinen, kun korpehen yöpyä aiot? Ei vastahan Pohjolan pakkasta teho laulajan tiedot, ei taitot. Mut tulkosi näin minun jäljissään, niin menemme Metsolan linnoja päin.

Kas, Mielikki, metsien muori, on minun äitini kultainen, kallis. Ei koskaan hän laulajan uupunehen näin hangelle uinua sallis. Näet lempeä on emo hongikon ja lempeä honkien tytärsin on.

Ja vaikka sa et mua tunnekaan, sun tunsin jo kauvan, kauvan. Kun hiljaa sa hyrisit hiihtäissäs, minä seurasin sompoa sauvan. Ja hiljaa vain vaikka laulelit ain, minä kuulin ja riemusin rinnassain.

Sua eivät ihmiset kuullehet, mut metsä, metsä sun kuuli. Minä laulua lemmin ja laulajaa ja mulla on lämmin huuli. Se suukkosen saa, joka saavuttaa. Tulet Metsolan tuolla jo pilkoittaa.»

Ja Tellervo huntua huiskuttaa ja laulaja kutsun kuulee. Hän sauvahan tarttuu ja tavoittaa, tytön kiini jo saaneensa luulee: Suo suudelmas! Mut kaukana, kas, taas tyttö on petturi, peijakas.

Hän huntua heittää ja häilähtää, hän vierii ja väijyy ja väikky, hän milloin vierellä virnakoi, taas milloin loitolla läikky. Näet veitikka on tytär hongikon ja tanssi on luontoa Tellervon.

3.

ITKU PITKÄSTÄ ILOSTA.

»Oi, Tellervo viekas ja vienoinen, mihin poikasen polosen veitkään, miks piirtelit syömeeni pilkkojas ja sen hurmaten hulluksi teitkään! Sua vihaa en, sua soimaa en, mut tee minut järkihin jällehen.

Oi, Tellervo huima ja huoleton, en ole ma leikkihin luotu, ei minulle kaunojen karkeloon Lipon liukkahan suksia suotu, minut luotihin vaan pojaks erämaan ja Hiisien hirviä ajelemaan.

En luotu ma vaan huvihiihtäjäks, en käymähän saloa samaa, minut luotihin uria uurtamaan ja oksia osoittamaan. En viipyä saa, pois vuorien taa käy tieni, miss' yhtyvi taivas ja maa.

Ma olen sua pettänyt, onneton; ja pettänyt kauvan liika: minä olen vain ihminen syntinen, sinä metsien sinipiika. Mua lemme et. Siis kahlehet nämä katkaise kaunihit, utuiset!

Kas, sun on jalkasi keveä ja sulla on mieli nuori, mut mulla on murhe sydämässän ja harteilla harmaja vuori. Sinä semmoinen, minä tämmöinen— mitä leikistä meidän molempien!

Sa näethän, ett' olen orjasi— mitä vaadit sa enempi multa? Ei mull' ole kultia, hopeita. Oli ylpeys köyhän kulta. Sen' saithan sa jo. Oi, Tellervo, et kovempi liene kuin kohtalo!

Minut kohtalo korpehen tuomitsi ja synkkä on sydämen yöni, mut latuja uusia laulella kylän kansalle kaunis on työni. Ja hankihin jos vaivunkin, niin kuolen ma miehenä kuitenkin.

Näet meihin pannut on muutamiin Isä-Jumala semmoisen vaivan, me ett'emme tyydy tomuhun, vaan tahdomme ilmaa taivaan, ja lennämme vaan ja laulamme vaan ja laulajoiks meitä sanotaan.

Ei leimua meille ne liedet maan, ei vilku ne ikkunan valot, meille tuikkivat taivahan tähdet vaan ja pilkkuvat pilvien talot, ja kuun polut vain yli kunnahain— oi, kauniit on kartanot laulajain!

Olen kyllin jo lyönyt mä leikkiä.
Niin pitkä on taival mulla.
Mun täytyvi kärsiä, taistella.
Oi, suothan mun kotihin tulla!
Siis hyvästi jää!
Yö yllättää.
Taas yksin-hiihtäjä hiihtämään!»

Näin lauleli hiihtäjä hiljakseen, käden hyvästiksi hän tarjos. Mut Tellervo itkuhun purskahti ja hän kädellä silmänsä varjos. Yö hiljainen. Humu honkien. Ja laulaja lauleli jällehen.

4.

KUOLEMAN KANNEL.

»Mut jos mua tyttö sä rakastat, niin vie minut Metsolaasi! Me heitämme maailman herjan tään ja etsimme elomaasi, ja minä olen sun ja sinä olet mun ja me elämme onnea unhotetun.

Me tahdomme kaiken sen unhottaa, mikä maailmassa on väärää, mikä sydämet sykkivät eroittaa ja ihmisten onnen määrää, mik' on likaista, mik' on lokaista sekä orjantappura-okaista.

Me tahdomme kaiken sen unhottaa ja meitä ei kukaan muista. Sun taattosi Tapion linnan luo majan teemme me pienistä puista, ja vuotehen mesinukkaisen, sen päälle peittehen kukkaisen.

Ja viikot ne vierivät hiljalleen ja päivä seuraa toistaan. Mut kauvaksi kuusien lomitse tuli illoin tuvasta loistaa. Ja kulkija, ken luo majan sen yöss' eksyvi, löytävi lämpöisen.

Hän löytävi lieden lämpöisen ja huuruvan hutun, mi maistaa. Mut kun hän on käynyt nukkumaan ja kuutammo sisähän paistaa, niin herää hän sävelhyminään— hän kuulee ja koettavi sydäntään.

Hän kuulevi laulun kummallisen kuin kuoleman kannel soisi eikä se häntä säikytä, vaan on kuin tuttua oisi, se soittavi vaan, mitä kodistaan hän sai sekä unohti matkallaan.

Se soittavi rauhaa maailmaan ja se silmihin utua seuloa, se yhtehen yön ja päivän soi ja hämärän huntua neuloo, yli linnojen, yli tölliin, ja ylitse kruunujen kultaisten.

Ja silloin prinssit ja prinsessat ne silmänsä kiinni painaa ja ajatus lentävi aurinkoon, joka valonsa kaikille lainaa, niin hyvälle kuin pahoille, niin köyhille kuin myös rikkaille.

Ja on kuin lamput ne linnoissa niin heikosti liekuttaisi, ja alla sammalekatonkin sydän särkynyt hoivan saisi, ja on kuin ois surut, riemut poiss' ja elämä kaukana karkelois.

Ja ihmiset tuumivat itsekseen: Mikä on tuo laulu kumma? Miks kullon kiilto kalpenee ja hopean hohto on tumma? Miks herkut nää kaikki pöydälle jää? Mit' tää on? Miks meitä väsyttää?

Ja äidit ne laulavat lapsilleen: Hussa, hussa, lulla, oi, nuku mun nuppuni kultainen, ei eess' ole elämä sulla, vaan Tuonen maat hyvät, autuaat; siellä silmät auki sa uinua saat.

Ja mies, joka tahtoi mullistaa maan kaiken juuriltansa, hän äkkiä seisoo ja hämmästy: On poissa valtio, kansa, poissa toimi ja työ, ei kenkään myö, ei kenkään osta. On maailman yö.»

Näin laulaja lauleli hiljakseen, käden tervehdyksehen tarjos. Mut Tellervo selin hän seisoi vaan ja hän kädellä silmänsä varjos. Yö hiljainen. Humu honkien. Ja sitten muuta ma muista en.

5.

METSOLASSA.

Mut oli kuin hiihtäjän syömehen ois syttynyt oudot mielet ja oli kuin ilmassa kaartuneet ois korkeat pihtipielet ja ikkunat isot, valoisat— kah, Metsolan linnat jo kangastavat!

Kas, tuossahan Tapio harmaapää jo seisovi portahilla: »Ohoh, mun poikani poloinen, olit jäädä jo suuhun illan. Käy tupahan, niin katsotaan, mitä talossa on sekä tarjotaan!»

Ja. Mielikki, metsien muori, vie minut päähän honkaisen pöydän: »Syö poikani, pistä piirakkaa, mut uota kun olta löydän.» Kera isännän näin me istumme päin ja rauha on suloinen sydämessän.

Hän haastavi metsien haluista ja hirvien hiihtäjistä. Minä kerron suurista kylistä ja pienistä ihmisistä. Kuink' ollakaan, niin huomataan, että kumpikin yhtä tarkoittaa.

Ja Tapio tarttuvi kätehein: »Kun ollaan me veljet ja kuomat, niin miks emme yhtenä asua vois kuin yhden Luojan luomat. Talo riittää kai, tytär metsän nai, niin sulla on elo kuin sunnuntai.

On kyllin kystä mun aitassain, on peuroja, kontioita, ja metsän tyttäret kirnuua kesät meille keltaista voita. Me syödään vaan, me juodaan vaan ja juotua sitten me nukutaan.»

Näin haasteli Tapio harmaapää ja sitte me kättä lyötiin, ja kun oli lyöty tarpeeksi, niin tarpeheksi myös syötiin. Ja syödessä niin, me päätettiin, mikä tyttö se talosta naitaisiin.

Kas, siinähan Tellervo vienosuu jo tuopilla olta kantaa: »Oi, juo'os mun veioni väsynyt, olut Metsolan onnea antaa.» Minä olta join, hän katseen loi,— ja niin hän oli minun morsioin.

Ja niinpä jäin minä metsähän ja mull' oli metsän mieli. Mitä kaikkea siellä mä nähdä sain, sitä kertoa ei voi kieli. Minä kerron vaan, miten Metsolaan minä tulin ja kuinka taas maailmaan.

6.

TÄHDET.

En tiedä, kauvanko elellyt lien minä Metsolan mesimailla. Mut syntyi hiuka mun sydämessän kuin oisin mä jotakin vailla. Meni päivä, kaks, yhä kummemmaks kävi pääni ja mieleni tummemmaks.

Minä astuin Tapion etehen ja lausuin: »Tee mulle sukset! Mun mieleni palaa kotihin, ovat ahtahat linnasi ukset. Mut tyttöni vien minä päähän tien, vaikka tielle sille mä vaipuva lien!»

Teki Tapio sukset ja varoitti: »Toki poikani matkalla muista, kun ilta alkavi hämärtää, maja laittele laakson puista niin tiivis ain, ett' taivahain ei tähtöset lävitse tuikkine vain!»

Se Tapio peijakas puijasi! Tuon huomasin sitten vasta. Mut kanssa kaunihin Tellervon me läksimme Metsolasta. Yöks tehtihin maja tiivis niin ja majassa makeesti nukuttiin.

Ja nukuttu ois kai vieläkin, jos ei olis erhe tullut: Tein kerran ma majani kiireessä, joka ei niin tiivis ollut. Kun heräsin, ma säikähdin,— yö yll' oli tähdin tuhansin.

Ei kenkään voi sitä aavistaa, mitä tähdet ne pienet haastaa, kun niitä ääneti katselee mies yksin miettivä maasta. Mua itketti, mua hävetti— ja sitten mua myös suututti.

Ne kertoivat tarua muinaista, miten isänmaall' oli hätä, miten vieraan miekalla lyötiin ja ristillä maata tätä. Mut kansa nous kuin teräsjous ja sotapurret maassa sous.

Mut tähtien silmät ne hämärtyy. Jo katkesi kansan jousi, ja vesillä Suomeni sorjan tään vain sorron haahdet sousi. Käsi vierahan oli ohjissa maan. Savut hiljaiset korvesta kohosi vaan.

Taas tähdet ne tuikkivat kiivaammin. Jo korven kansa nousi ja kautta Suomeni sorjan tään taas Suomen purret sousi. Maat, kunnahat jo kukkivat. Helavalkeat vuorilla leimuavat.

Ken tohtii ne valkeat sammuttaa? Ken ryöstää soihtusi sulta? Ken kurja uhata uskaltaa tään kansan pyhää tulta? Miks itkette oi, tähdet te, mitä mietitte, miksi te pelkäätte?

Ulos juoksin. Yö oli haihtunut, puut punasi aamurusko. Pois sammui soihtut tähtien, mut mull' oli uusi usko. Ja kun katsahdin, niin huomasin, että kodin jo nurkilla olinkin.

Minä huusin ja hurjana riemastuin. Mut kun minä katsoin taaksi, oli poissa mun metsäni morsian ja maja oli mennyt maaksi. Kaikk' untako? Sen tiesin jo. Toki kiitos kaikesta, Tellervo?

TILAPÄISIÄ.

VAPAA SANA.

Sen näön ijät kaiket muistan ma: Ylhäällä ikkunassa vanha herra, yö musta, katu täynnä kansoa.

Pää päässä kiini siinä seisottiin ja tuijotettiin tummaan varjovyöhön, ei toistaan tunnettu, mut tunnettiin, yks veri kuinka virtas sydämiin, kun sanat kauniit ne kaikui yöhön:

»Voi paljon voima. Se voipi sortaa maat, kansat, kaupungit, kylät, puut, voi naiset raiskata, miehet murtaa ja tuskan huudoilta tuketa suut, mut viel' ei syntynyt sitä miestä ja synny ei alla taivahan, ken ihmisaatteen voi vangiks piestä, sen mailman valloista suurimman.»

Kävi humaus kansassa kuin suuri tuuli, yön kauhu väistyi, orjan kahleet katkes ja toivo tuikahti kuin tulen patsas, mi kansat johdattaapi halki korven.

Hänt' oli kohdannunna ruoskan isku, hänt' itseänsä painoi orjan ies.

Siks näön ijät kaiket muistan ma: Ylhäällä balkongilla vanha mies, yö musta, katu täynnä kansoa.

HYMNI.

Nouskaa aatteet murheiden alta
Luojan luokse niinkuin nousee usmat yön!
Kummut, maat kaikki itkee, huokaa niinipuu,
maamies käy surren pitkin pellonpiennartaan.
Anna Herra armosi paistaa!
Taivahalla kaaret kauniit kimmeltää.

NUORTEN KIITOS IDA AALBERGILLE.

On monta kansan neuvojaa ja monta maassa Jumalaa ne julistaa. Mut yks on neuvo nuorilla, kun aik' on ahdas, matala: Se laajenna! Ja yksi vaan on urhon työ, kun häntä uhkaa peikot yön: Ne maahan lyö!

On monta rinnan riemua ja monta mielen murhetta ja pettymystä pelkkää. Mut yks on juhla nuorten, oi, kun sotalaulut maassa soi, kun pitkin linjaa salamoi ja hengen miekat helkkää.

Ja moni suihki säilä, jous, ja monta miekkaa maassa nous ja monta urhon rintaa. Mut yksi nousi nainen vaan, mi säilän tempas huotrastaan, min maine kulki kautta maan ja piirsi merten pintaa.

Yks vaan on neuvo nuorilla, kun aik' on ahdas, matala: Se laajenna! Ja yks on Ida *Aalberg* vaan, mi monta rintaa laajentaa ja suureks saa. Ja siksi suusta monien nyt kuule kiitos yhteinen, tää toivo sataintuhanten: Hän kauvan eläköön!

1899.

RUNOILIJA.

Yli Suomen purjehti pilvet, lumi verhosi joka puun. Yö selkes. Ja yhdeksästoista se yö oli helmikuun.

Ja Pakkanen, Puhurin poika, läks jäisestä linnastaan, läks kädessä viikate käyrä, rautaruoujet jaloissaan.

Ja kussa sen kolisi askel, siinä ihmiset heräsi, ja kussa sen viikate välkkyi, siinä toivehet nukahti.

Läpi kylien, kaupunkienki kävi Puhurin poikasen tie, ja ollut ei tölviä maassa, jossa silloin ei väristry lie.

Tuli tumman Tuonelan herra myös mökkihin laulajan, ja laulaja silmänsä nosti: Mitä täältä sä tahdotkaan?

Ei tääll' ole kukkia kevään, ei toukoja, toivojakaan, tääll' asuvi tuska ja nälkä ja kurjuus ja köyhyys vaan.

Ei mull' ole äitiä, isää, ei armasta, ystävää, ja maa, jota lemmin ja lauloin, mua kiljuen kivittää.

Tää kansa, min nostaa ma tahdoin maan valtojen mainehesen, mua polkevi, pilkkaa, tallaa— haa, vielä mä kärsisin sen.

Mut katsele kansoa Suomen! Maassa laulun ja kanteleen, papit, piispat ohjia pitää, pikku bismarckit hallitsee!

Ovat poissa jo vanhojen parhaat ja ne, jotka jälellä on, ne tomussa harmaassa seisoo jo hyllyillä museon.

Ja nuoret, jotk' oli luotu ajan nousevan armeijaks, ne palkoista, arvoista haastaa, miss' yhtehen tulevi kaks.

Haa, tumman Tuonelan herra! Yli käykösi Kalevan maan, lyö tomuksi linnat ja töllit, että säästy ei ainoakaan.

Tää kansa ei viel' ole kypsä pää pystyssä käymähän, siks käydä sen köyryssä täytyy ja oppia ryömimähän.

Vasta koska sen ylitse kulkee sotavaunut sortajien, se ehkä jällehen muistaa, mihin määräsi Jumala sen.

Näin hurjana laulaja huusi, alas painoi hehkuvan pään. Mut Pakkanen seisoi ja hymyi vain hyisintä hymyään.

Mitä odotat vielä sä täällä?

Miks luotani lähde et?

Niin syvältä syöntäni viiltää

sun silmäsi tuikkehet.

»En muuta ma viivy täällä, vaan sanoa tahdoin ma sen: Tuo kaikki, jot' toivotit juuri, jo käynyt on totehen.»

Hän irvisti ikeniänsä ja viittas vielä ja läks. Mut laulajan poski lensi niin kuoleman-kelmeäks.

Ja oli kuin ois omat tuskat nyt ollehet varjoja vaan, sana yksi nyt vaan salamoinut: Kaikk' edestä kansan ja maan!

Ja veri se pilkattu, lyöty, se tallattu tomuhun, nyt hyminä suurena hyrskyi: Herra, suojaa maatani mun!

Herra, suojaa kansoa Suomen, sen lakeja, lauluja sen! Herra, suojaa sen äitien kieltä ja mieltä sen lapsien!

On orjuus kauhea vieras, se ei tule yksinään, sen jäljissä käy petos, vilppi selän köyryys ja kumarrus pään.

Sen jäljissä käy rikos, rutsa ja tuijotus toiveheton, sen jäljissä käy tuhat turmaa— Herra Suomea suojele kohon!

1899.

PELLERVON LAULU.

Maa on mainio meill', elo elpynyt ympäri maata,
tehtahat jyskyen käy, pieneksi pirstou puu.
Korskuvi rautaiset orhit ja kaupungit uljahat kasvaa.
Kuulkatte kuitenkin oi, Maa-emo haastavi näin:
Aatran, aatran on valta ja pellossa Suomen on ponsi!
Maita ken kyntämähän? Kauvan jo kaivattu on.

Terve, terveppä siis, sinä Pellervo, peltojen poika,
ken tuhatvoimilla käyt turvetta kääntämähän.
Kylväös siementä maahan ja siementä kansani mieleen:
Pois raja-riitaisuus! Hengen on vainio yks.
Toimi kuin mielevä mies, käy kauppa yhteisin voimin.
Auta itseäs, niin Herrakin auttajas on.

HÄMY-HYRÄILYJÄ.

1.

TUIJOTIN TULEHEN KAUVAN.

Tuijotin tulehen kauvan, liikuttelin lieden puita, ajattelin armastani, muistin mustakulmaistani.

Hiilet hehkui, kuvat kulki, ajat armahat samosi, telilii suviset linnut, keikkuivat kesäiset päivät,—
poski hehkui, suu hymysi, silmät muita muistutteli.

Vierin maita, vierin soita, vierin suuria saloja, salossa savu sininen, savun alla armas mökki, mökissä
ihana impi, kultakangasta kutovi, helmellistä helskyttävi.

Kelle kangas kultaloimi?
Häiksi metsän morsiolle.
Kelle neiti näätärinta?
Hiihtäjälle Niiden korven.

Ei hyvä hylätyn kauvan liikutella lieden puita, vesi silmihin tulevi, pää käsihin tuiskahtavi, kurkussa
korina käypi, sylkytys sydänelässä.

2.

METSÄHÄN OLI MUN MIELI.

Metsähän oli mun mieli, kauvas kaupungin melusta, honkien ikihumuhun, ikikorven katvehesen.

Tahdoin mä taloni tehdä alle kuusen kukkalatvan, kuulla kuusien humua, sinipiian pillin ääntä,
sinikeijujen kemuja, sinikansan karkeloita.

Tulipa tyttö tummatukka impynen ihanasilmä, tumman suortuvan sukija, kautokengän keikuttaja,
vilkkui sinne, vilkkui tänne, ilkkui luontonsa ilosta, kun oli luotu luomuullaski, Luojansa lepäämistöiksi,
pesty peipoksi piholle; maille marjan kukkaseksi.

Ei ole enempi mulla tarvis mennä metsäteille saloja samotakseni, kuusikoita kuullakseni: kussa kurja
kulkenenkin, vaivainen vaeltelenkin, kuulen honkien huminan, sinipiian pillin äänen, keijut vierellä
venyvät, haja-kassat karkeloivat.

3.

ET SINÄ IVANNUT, IMPI.

Et sinä ivannut, impi, pilkannut pyhäinen piika, minä itse se ivasin, pilkkasin poloinen poika; minun
omat miel'kuvani ne minua pilkkasivat, omat herjat haaveheni ne minua herjasivat, oman onneni
kajastus se minulta mielen murti.

Nokkela on onnen neiti, impynen ilohaluinen: veikistellen, keikistellen tuolla se vastahan tulevi,
soitellen somerta rannan, metsätietä tepsutellen; kättä antoi, alas katsoi, posket vienosti punersi, sanat
suussa sammalteli, ääni verhottu värisi, kuin lipinä lehdon tuulen tai loiske etäisen aallon.

Laulaja todeksi luuli, käsi tyhjeä tapasi,— kaukana salon sisässä läikkyi nauru neien nuoren.

4.

01 UNI, JUMALTEN LAHJA!

Oi uni, jumalten lahja, punatulkku, puhdassiipi, tule luokse tarvittaissa, käy tänne kutsuttaissa, luo
uron unettomaisen, tykö miehen mielipuolen! Tule kullaisna käkenä, hopeaisna kyyhkyläisnä, kuku
rauha kulmilleni, onni otsalle kukerra, sipaise simasulalla ripsen alta, rinnan päältä! Tyyntyä verien
tyrskyt, sammuta sytö sydämen, sido suonet suihkamasta, valtimot valittamasta, laskimot lorittamasta,
otsasuonet ourumasta! Luo suvinen, suuri taivas iloita inehmon mielen, ajatusten ailakoida; veä päälle
päivän kaari, kaarelle korea impi, kuontalo kätehen neien, kultavillat kuontalohon; neiti kullat ketreäisi,

huolisi hopeiset hunnut, minun polon pääaloille, uron uinuvan ylitse, ettei pistäis sääsken piikit eikä yölliset itikat.

KUVIA JA KANGASTUKSIA.

SE HERRA, JOTA MA PALVELEN—

Se Herra, jota ma palvelen, se ei ole Herra teidän, ei tunne se kirkkoja, munkkeja, ei kuule se messuja heidän. Se Herra se asuvi korvessa ja hän on korven Herra! Hänet kasvoista kasvoihin siellä ma näin, kun metsiä hiihdin kerran.

Sinä hiihdät päivän ja hiihdät kaks ja yksin jo olevas luulet ja olevan herra jo metsän ja maan— niin kaukaa sa kohinan kuulet ja humisten taipuvi metsän puut ja kalliot haljeten huhuu. Oi, lankea maahan sa polvilles! Se on Herrasi ääni, mi puhuu.

Hän tuli ja nosti mun jalkeillen mua katsoen silmästä silmään: »Sinä siiskö se kaipaat metsähän? Sun mieleskö korven on ilmaan? Hyvä! Korpi on astua annettu ja suksi on hiihtää suotu, mut muistaos ihminen metsässä, sa että vaan olet luotu.

Ota viita, viljele, kesytä maa, ota vesi ja verkkosi heitä, pane paulat, aseta ansapuut ja sangat sammalin peitä, mut lähde laululla metsähän, elä veikaten vettä souda, vaan hyviä virsiä hyreksien sinä eräsi viidasta nouda!

Näät mun on meri ja mun on maa ja mun on metsän valta. Ja vaikka sa kylästä väistyitkin, et väisty mun voimani alta. Mut että sä ihminen tietäisit, mitä metsien Herra vaatii, niin kuuntele korvin avoin nyt, kun sulle hän lakinsa laatii:

Ei riitä ne ripit, ei mittapuut, kun ahmaa aalto syvä. Ja vasta kun paha sa olla voit, niin voit sinä olla hyvä. Ole hyvä kuin laps, ole syvä kuin mies, ole voimakas niinkuin vuori, min povessa palkeet ja vasarat käy, mut päällä on kivinen kuori.

Pidä pääsi pystyssä, metsämies, sinä maailman silmäterä! Mut jos sinä korpehen kaadutkin, elä kantoja syyksesi kerää. Kukin päähänsä silmää kaksi sai, kukin oman on onnensa seppä. *Sitä* onneas et sinä antaa saa, jos kuivuis kuu ja leppä.

Pyri aina sa ylemmä, joutsimies, kuin siipesi täysin kantaa. Mies kasvavi kanssa tahtonsa ja tahto voimia antaa. Ken täällä ei kurota kuusehen, ei kapsahda katajaankaan. Ken täällä ei tavota taivaihin, ei pääse se päälle maankaan.

Näe unia suuria, unten mies!
Uni puoli on todellisuutta.
Uni kulkevi edellä kyntäjän
ja viittovi uraa uutta,
Vain yksi valta on metsässä:
On mies ja miehen usko!
Sitä kuulevi pedot ja metsän puut
ja aika ja aamurusko.

Mut yksi on herra herrallakin, jota pääse et palvelemasta. Näät siinä, miss' alkavi velvollisuus, siin alkavi elämä vasta. Ja sen on meri ja sen on maa ja sen on metsän valta ja vaikka sa kylästä väistytkin, et väisty sen voiman alta.

Ja vaikka sa korpea hiihtäisit kuin hirvi ja jalopeura, se Herra sun kulkevi kupeellas, se kantapäilläsi seuraa, se kurkistaa joka kuusesta ja pensaista, puista se puhuu, ja ympäri nuotios yöllisen käy ääni mi käskee ja huhuu.

Ja vaikka sa vuorille kiipeisit kuin kotka, mi saalista noutaa, se pilvenä piirtävi vierelläs, se sotkana järvet soutaa, se kasvaa ja paisuu ja karttuu vaan, sadan virstan on saappahat hällä, ja vuortenkin huipuilta huutavi se ukkosen jylinällä:

»Ja vaikka sun ois koko mahti maan, veen kunnia, vuorten kulta, niin sentään ma ropohon viimeiseen olen veroni vaatava sulta. Minä taivahan rantoja taivallan, käyn otavan olkapäitä. Ja jos sinä tahdot

korpehen, niin laulele lakeja näitä!»

Näin puhui mun Herrani korvessa mua katsoen silmästä silmään. Minä pelkäsin, katsoin ja kauhistuin, mut miel' oli korven ilmaan. Ja sitten hän nyökkäsi, kättä löi ja se oli miehen käsi! »Ja jos sinä tahtoni täytät tään niin olen minä ystäväsi.»

Pois kulki mun Herrani korvessa. Taas kaikki, kaikk' oli hiljaa. Mut uudet tuulet mun sydämmessän ne tuutivat uutta viljaa. Ja taasen ma tartuin sauvahain ja suksemi sujutin jälleen. Mut usein, niin usein korvessain olen saanut ma huoata tälleen:

»Oi, ethän sa kasvojas käännä pois, sinä Herra, ystävä, veikko, jos olikin suuri sun korpesi ja hiihtäjä jos oli heikko. Sinä käskithän ylemmä lentämään kuin siivet heikot kantaa. Mies kasvavi kanssa tahtonsa ja tahto voimia antaa.»

ORVON LAULU.

En apua saanut, en apua saanut, kun nuorna ma äidistä orvoksi jäin, kun kuljin ma kerjäten mieron teillä ja anelin rakkautta kyöneleillä, en apua saanut ja yö oli ainoa ystävän.

En apua saanut, en apua saanut, kun taistelin, eksyin ja epäilin, kun epäilin muita ja itseäni ja sylkytin sairasta sydäntäni, en apua saanut ja yksin ma kuljin ja kamppailin.

En apua saanut, en apua saanut, en olisi paljoa pyytännyt, vain vähäsen lämpöä ympäriltä, vain hiukan hienoutta ystäväiltä,— kun oisin saanut, niin ehkä paljon ois paremmin nyt.

En apua saanut, en apua saanut, nyt sitä en pyydä, en kaipaakaan. Minä elelen kaukana korvessani ja kehrään öisiä aatteitani ja mitä ma mietin, sen tietävi huojuvat hongat vaan,

Jos voisin laulaa kuin lintu laulaa, tai lailla honkien huojuvain kun metsän äänillä puhua vois, kun purona pulppuisin, käkenä soisin, niin näinpä, näinpä sois laulu hiihtäjän ladulta ain:

»Oi, elkö ihmisset ilotella, jos orpo tiellänne lankeaa, ei ole orvolla äidin kättä, vaan yksin hoippuen, ystävättä, hän etsii, eksyy ja yksin syynsä hän sovittaa!»

En apua saanut, en apua saanut, mut näin jos kuiskisi kuusipuut ja käsi kun poskelle kohois kellä ja miettimään kävis mieli hellä, niin ehkä, ehkä, mit' en ma saanut, sen saisi muut.

ILTATUNNELMA.

Mun päiväni ammoin mennyt on, yhä mailla on illan rusko. Mit' tää on? Miks ei joudu jo yö, kun hiljaa, hiljaa niin sydän lyö ja kuollut on kunto ja usko?

Kas, taivahat kuinka ne loimottaa!
Joko tullut on tuomion päivä?
Tää heijastus silmäni huikaisee.
Tuhat kertaa mieluummin pimeyteen,
missä ympär' on huuru ja häivä!

Olin minäkin nuori ja onnellinen. Näin unta ma kesästä kerta. Kas, hämärän neittä ma lempiä sain, ma hirveä hiihdin, mi pakeni vain— te nähkää hangilla verta.

Veri punanen ratkesi rinnastain. Veit paljon sa tyttöni multa. Ja vereni nuori ja lämpöinen se kirjoja kirjoitti hangillen: sinä siunattu, kiitetty, kulta!

Runoruusut rintani raadellun te rastitte hiihtäjän matkaa yli vuorien, yli laaksojen, ohi murheen ja onnelan ovien— Mihin? Tee ei miel' juuri jatkaa.

On päivä jo ammoin laskenut, yhä poissa on hiihtäjän rauha, käs' vaipuvi, henkeni herpoutuu. Oi, eikö jo kohoa kalpea kuu ja laskeu yöhyt lauha?

OI, VARJELE HERRA MUN JÄRKEÄIN.

Oi, varjele Herra mun järkeäin, mua varjele hullun yöstä, mua kurita, mut älä anna mun näin elävänä hautahan syöstä. Mun pääni on niin sairas, mun päiväni levoton ja yö kun musta joutuu, niin poissa mun

uneni on. Herra, varjele järkeni valo!

Minä kuulen ääniä kummia, joit' eivät toiset kuule. Ja vaikka ma syntiä paljon tein, mua paatuneeks älä luule. Ei aina ole huono, ken täällä lankeaa, voi olla jalka heikko ja kivinen olla maa. Herra, varjele järkeni valo!

Elä usko, mit' ihmiset sanovat, elä kysele heiltä mua, mut kysy mun kuolleelta äidiltäin, joka lienevi lähellä sua. Mua ihmiset ei nähneet, ne näki mun varjoni vain, minä itse kaukana kuljin ja kaukaa viestit sain. Herra, varjele järkeni valo!

Sain viestit mailta vierailta, joit' eivät toiset tunne. Minä nään vain sumua silmissäin, ma vaikka katson kunne. En eroita ma muuta kuin kasvot äityein. Oi, äiti, äiti, äiti, oi ota mun sydämein! Herra, varjele järkeni valo!

Minä olin hänen kultasilmänsä ja hän mua hemmotteli. Hän rukoili mun puolestain niin kauvan kuin hän eli. Oi, ethän, ethän, äiti, mua heitä vieläkään. Kun sua vaan ma muistan, niin itken yhtenäin. Herra, varjele järkeni valo!

Kas itku syömen puhdistaa Oi, kiitos, kiitos Herran, viel' että voin ma itkeä— kai anteeks annat kerran. Oi, Herra, Herra, Herra, ota multa kaikki muu, ota leipä, laulun lahja, tai sulje mullalla suu, mutta varjele järkeni valo!

HYVÄ ON HIIHTÄJÄN HIIHDELLÄ.

Hyvä on hiihtäjän hiihdellä, kun hanki on hohtava alla, kun taivas kirkasna kaareutuu— mut hauskempi hiihtää, kun ruskavi puu, tuul' ulvovi, polku on ummessa ja tuisku on taivahalla.

Hyvä on hiihtäjän hiihdellä, kun ystävä häll' on myötä, kun latu on aukaistu edessään— mut parempi hiihdellä yksinäin, tiens' itse aukaista itselleen ja yksin uhmata yötä.

Hyvä on hiihtäjän hiihdellä, kun tietty on matkan määrä, kun liesi viittovi lämpöinen,— mut sorjempi, uljaampi hiihtää sen, joka outoja onnen vaiheita käy eikä tiedä, miss' oikea, väärä.

Ja hyvä on hiihtäjän hiihdellä, kun riemu on rinnassansa, kun toivo säihkyvi soihtuna yössä— mut käypä se laatuun hiihtää myös hiki otsalla, suurissa suruissa ja kuolema kupeellansa.

KUOLEMAN RENKINÄ.

Kuljin ma kuoleman peltoja pitkin, kuolema kynti ja minä itse itkin.

»Tule mies rengiksi!» kuolema huusi—
»Saat palan peltoa ja laudanpäättä kuusi.»

Tulen minä rengiksi, huusin ma vastaan.
Tottahan Tuonela hoitava lastaan.

Siitä asti kynnän mä kuoleman sarkaa— viikot ne vierii ja elonhetket karkaa.

Ystävä on kaukana ja sydämmeni jäässä—
Herra, koska seison ma sarkani päässä?

RAUHATTOMAN RUKOUS.

Minä täällä olen vieras, vieras vaan, olen ollut alusta saakka, ovat outoja minulle laaksot maan ja outo on elämän taakka. Minä kuljen ja katson kummastuin joka puuta ja joka kukkaa, minä kuljen kumpuja itkusuin ja itken ihmisrukkaa.

Me soudamme haahta haurasta, min ympäri aallot pauhaa; me kuljemme suurta korpea ja emme löydä rauhaa. Tiet riidellen ristivät toisiaan ja ystävä toista pettää. Mikä riemu se koskaan päällä maan on päättynyt kynelettä?

Mikä laps se on matkalle lähtenyt, joka joutunut täällä ei harhaan? Mikä hyvä se täällä on hyötynyt, joka kuollut ei liian varhaan? Kun ystävän parhaan sa kohtasit, jo aika on hyvästi heittää. Ketä hellimmin tänään sa rakastit, sen huomenna hauta peittää.

Oi, joutuos kirkkahin joulu-yö, oi, syntyös sydämihin, oi, syntyös syömehen jokaiseen, joka tutkivi: mistä? mihin? Oi, syntyös rauha mun rintaani kuin syntyi seimehen lapsi, sinä rauhani nuori ja naurusuu, sinä kukkani kultahapsi.

Ja kilvan kulkisi kumartamaan sua turhan tietoni aatteet, kuka kullat tois, mikä mirhamit, mikä päärlt ja purppuravaatteet, Mun henkeni tietäjät harmaapäät erämaita ne etsien käypi, mut taivas on tumma ja tähdetön ja yö yhä hämärtäypi.

Minä lapsena vanhaksi vanhenin.
En nuor' ole koskaan ollut.
Toki kerran ma keväästä haaveilin,
mut haavehet nuo oli hullut.
Olen väsynyt lauluni valheeseen.
Herra, tee minut lapseksi jälleen!
Minä tahdon soittoni särkyneen
viedä suurelle virittäjälleen.

MUA PELOTTAA.

Mua pelottaa, mua pelottaa, mua pelottaa tämä erämaa, mua pelottaa nämä ihmiset, nämä katsehet niin oudot ja kylmät ja kyläiset.

En tunne ma muita, en itseäin.
Miten outojen joukkoon ma jouduinkin näin?
Toki jossakin muualla parempi ois?
Kun huoata vois
tai nukkua, nukkua nuorena pois!

Oi, vieraita oomme me ihmiset kuin eri tähdillä syntynehet, kuka kotoisin kuuhuen helmasta on, kuka auringon, kuka aivan, aivan on koditon.

Minä lapsonen koditon laaksoissa maan, minä hankia hiihdän ja harhailen vaan, minä sydäntä etsin, mi sykähtäis, joka luokseni jäis, yö vaikka mun ympäri hämärtäis.

Minä etsin suojoa itseltäin ja omilta hulluilta mietteiltäin; mua pelottaa nämä ihmiset, nämä katsehet, mut enin mun syömeni syvyydet.

JA VUODET NE KÄY YHÄ VAIKEAMMIKS.

Ja vuodet ne käy yhä vaikeammiks ja haaveet ne käy yhä haikeammiks, ne polttaa, ne hehkuu, ne haluaa. Joka ilta ma mietin: Kai huominen uus tuo lohdun ja loppuvi rauhattomuus! Yö loppuu, mut murheet ne palaa.

Ne tulevat niinkuin kotihin, ne tuovat uusia vieraitakin, jotka nimeltä tunnen ma juuri. Se murhe, mi eilen mun murtaa oli, sulii hymyks, kun tänään suurempi tuli— koska tulee se suurin, se suurin?

Koska saavut sa tuskani korkein, sinä maailman valtias mahtavin, jota lapsesta saakka ma uotin, jota vapisin öisin mä vuoteellani, jonk' katsehen tunsin ma kasvoillani, kun hetkeksi onneeni luotin?

Sun edessä tahdon ma polvistua, mut silmiin katsoa tahdon ma sua ja sanoa: Henkeni annan! mut mieltäni nuorta en milloinkaan. Se tuskassa tulta iskevi vaan, sen kanssani hautahan kannan.

SYDÄMENI TALVI.

Talvella lauluja tehdä ei, talvella tehdään työtä, talvella tuvassa istutaan, iltoja pitkiä iloitaan, talvella paljon on yötä.

Talvella talossa kiirettä ei, talvell' on pitkät puhteet, talvella hiljaa haastellaan, lauluja vanhoja lauletaan, kuulu ei isännän nuhteet.

Huurtehessa on honkapuut, hyyteessä ikkunalaudat. Ihmiset takkahan tuijottaa, hiljaa hiiliä liikuttaa — liikkuvi muistojen haudat.

Talvella murheita muisteta ei, talvella paljon on lunta, muistoja kauniita katsellaan, riemuja vanhoja

riemuitaan, nähdähän kesästä unta.

Varpuset jäätyvät oksillaan, paksu on hanki maassa, ihmiset kulkee ja askaroi— mielessä lintujen laulut soi, kellojen kilke haassa.

Sisällä siintävi taivas sees, kukkivat kummut ja kedot, laulavi leivot ja linnut muut— ulkona huojuvat honkapuut, ulvovat metsien pedot.

Kuollut on usko ja rakkaus, jäässä on ruusurukat. Mutta kun illalla ikkunaan loistavi kuu tahi tähti vaan, kauniit on hallankin kukat.

Suru on siltoja siskojen, sääli on hallan kukka. Talvella toistansa säälitään, itseään sekä ystäviään: Ystävä, ystävä rukka!

Voi sinun hullua sydäntäs, voi sinun hullua päätäs, tiedä en, kump' oli hullumpi, hullut ne vaan oli kummatki, tarvis ol' talven jäätäs.

Tahdoitko toivoja toteuttaa,
näitkö sä onnesta unta?
Hangessa toivojen hauta lie.
Kaikilla meillä on yksi tie.
Talvella paljon on lunta.

LAULU ONNESTA.

Kell' onni on, se onnen kätkeköön, kell' aarre on, se aarteen peittäköön, ja olkoon onnellinen onnestaan ja rikas riemustansa yksin vaan.

Ei onni kärsi katseit' ihmisten. Kell' onni on, se käyköön korpehen ja eläköhön hiljaa, hiljaa vaan ja hiljaa iloitkohon onnestaan.

ZISKA.

Miks tullut et Ziska,
punahuulinen, valkeaniska?
Niin kaunis, kaunis ol' yö.
Minä lauluja lauloin ja odottelin sua.
Mulle olitko sa vihainen vai pelkäsitkö mua?
Mun rintani lyö ja lyö.

Kuu kulki ja huhui,
puut kuiski ja puhui:
Missä viipyvi Ziskasi sun?
Ei tullut mun Ziskani, tuli huoli, mure.
Ja jos et tullut tänään, niin huomenna tule!
Ole jällehen Ziskani mun.

INKA-MUORI.

Inka itki rannalla, heliällä hiekalla, lainehet laski ja nousi: Miksi itket Inkasein, muoriseni, miekkosein? — Tuonne, tuonne venho se nousi.

Inka itki rannalla, heliällä hiekalla. Kenpä punapurressa sousi?— Sinne läksi tyttärein, armahani, ainoisein.— Lainehet laski ja nousi.

Minne läksi tyttösi, kunne pursi purjehti?— Vierahan vilun valkamille. Ruttotauti taaton vei, leipä loppui, nälkä ei.— Mille työlle läksi hän, mille?

Köyhä meni rikkaalle, vaappuvalle, vanhalle.— Inka-muori itkien nousi, varjos vielä kädellään, katsoi kautta saaren pään: sinne, sinne venho se sousi.

HAUTALAULU.

Levoton on virta ja vierivä laine, meri yksin suuri ja meri ihanainen. Nuku virta helmassa meren.

Tuuli se kulkee ja lentävi lehti.
Onnellinen on se, ken laaksohon ehti.
Nuku lehti helmassa laakson.

Päivä kun nousee, niin sammuvi tähti.
Ei se ijäks sammu, ken elämästä lähti.
Nuku tähti helmassa päivän.

MIRJAMIN LAULU.

Kukka liittyvi kukkahan, rukka liittyvi rukkahan, mihinkä liityn ma Mirjam rukka, missä on Mirjamin kukka?

Päivä painui jo vuorten taa, kuun on helmissä metsä, maa, helyjä välkkyvi heinät, oljet,— missä on Mirjamin soljet?

Missä viivyt sa sulhoni, kussa valkea orhisi, joudu jo luokseni angervoisen— vaiko jo löysit toisen?

SONETTEJA.

1.

YÖ.

Yö saapuu. Päivä on poissa.
Hämy silmiä hämmentää.
Jo kaukana korven soissa
tulet virvojen viriää.

Ypö yksin istun ma koissa, ei armasta, ystävää. Mut oudoissa unelmoissa mun henkeni heläjä.

Ken siellä? Ken lehdossa läikkyy?
Kuka huntua huiskuttaa?
Kuva valkea vierii ja väikkyy,

tutut piirtehet pilkoittaa. Mun aatteeni seisoo ja säikkyy. Sumu silmiä sumentaa.

2.

OLIN NUORI.

Olin nuori ja onnehen luotin, sulosilmien lupauksiin, petin itseni, järkeni juotin utuhienoihin unelmihin.

Opin taas kevätlaulujen nuotin, jonk' kerran jo unhoitin, näin kesästä unta ja uotin— niin syksyhyn heräsin.

Oi, silmät tummat, en teitä toki koskaan ma syytä, en! Te itkitte kyyneleitä
niin kauniisti säälien, kun henkeni helpeheitä suu surmasi punainen.

3.

HUOKAUS.

Olen kävellyt päiviä öitä kuin hullu ja itkenyt sielun pilloja, pimeiköitä, rikkaruohoja kitkenyt.

Olen kutonut kummia vöitä, hiushienoja helkyttänyt utuhaaveita, unten töitä— maassa kiini ma matelen nyt.

Oi, ajat te armahimmat, kun niskan nyykähys yks tai kengän keikahus vimmat
sai syömehen sytytetyks ja tuskatkin tulisimmat sulii voittajan hymilyks!

4.

ILLALLA.

Minä katselen illan taivasta ja muistelen tyttölasta. Minä tahtoisin, tyttö, sun temmata pois turhasta maailmasta.

Sulle tahtoisin keväästä laulella ja kertoa taivahasta, yön tähdistä, päivän paisteesta ja kaaresta korkeasta.

Minä tahtoisin, että sa kaipaisit mun kanssani korkealle! Ja että sä uhrata tahtoisit
mun kanssani taivahalle elos nuoren kukkaset kaunihit, et turhalle maailmalle.

5.

SUA LEMMIN.

Oi, jos sinä tietäisit, tyttö oi, mitä kauniita maailmoita, sun povessas nuoressa unelmoi, sinä hengelläs hellisit noita!

Mut ethän niitä sä tuntea voi. Ne lie vaan haaveita, joita sinne muinoin mun sieluni kaipuu loi— oi, aikoja ihanoita!

Sua lemmin. Sa minua lempinyt et.
Mitä tahtomme taisi sille?
Mitä taidamme ihmiset poloiset

elon lankojen kehrääjille? Me voimme vain olla iloiset ja itkeä unelmille.

6.

EN JAKSA HYMYILLÄ.

Olen koettanut silloin ma hymyillä, kun itkuhun olin pakahtua. Olen laulellut silloin ma keväitä, kun syystuulet tutjutti mua.

Olen laulellut silloin ma lemmestä ja muistellut tyttöni sua. Nyt kevääni kantelo kaunis sä, nyt joudat sa unhottua.

Nyt enää mä hymyillä jaksan en.
Pää painuvi vasten kättä.
Minä halajan metsien povehen.

Nyt itkeä tahdon ma kaiken sen, mitä jäänyt on itkemättä multa vuosina vaivojen menneiden.

7.

KALLIOLLA.

Noin nään sinut vieläkin edessäin: Sinä katselit kalliolla yli ulapan aaltojen siintävään— ja mun oli hyvä olla.

Sua syrjästä katselin kauvan näin:
Tuul' leikki sun palmikolla.

Mut vihdoin käännyt sä minuun päin
niin vienolla katsannolla.

Oi, silmä suuri ja suruinen, miten saatoit sa olla niin julma! Mut noin sua aina ma muistelen,
sinä tyttönen mustakulma: Silmä ylitse aaltojen siintävien ja tuulesa tukan huima.

PYHÄ KEVÄT

(1901)

»Astu aatos, lennä, liidä, kirkastuksen korkeuteen!«

MAA JA KANSA.

ALEKSIS KIVI.

Lausuttu Kaunokirjailijaliiton Kivi-iltamassa 23 p. maalisk. 1901.

Syntyi lapsi syksyllä— tuulet niin vanhasti vinkui— tuult' oli koko elämä, nähnyt ei kesää, ei kevättä,
eli vain syksystä jouluiin.

Syksyn lapsilla kiire on— päre pihdissä sammuu— aatos lentävi, aivot takoo, veri paksuna päähän
sakoo, ovella Sylvester uottaa.

[Sylvester, vuoden viimeinen päivä: Kivi kuoli
Uudenvuoden päivänä, syntyi 10 p. lokakuuta.]

»Vuota vielä, oi vanha vuos!«— tuulet niin vanhasti vinkuu— »jouda en viel' sua seuraamaan!« Vanhus
ovella nyökkää vaan: »Saat elää syksystä jouluiin.»

»Viivy, viivy, oi vanha vuos!«— päre pihdissä sammuu— »niin täysi, niin täysi on sydämein, sen
tahtoisin antaa ma kansallein, en vielä jouda ma kuoloon!«

Hetket rientävi, kello lyö— tuulet niin vanhasti vinkuu— »Onko, onko jo keski-yö?« »Päätä, lapsi, nyt
päivätyö, jo aamun tähtöset tuikkii.»

»Vielä hetki, oi vanha vuos!«— päre pihdissä sammuu, kannel heikosti helähtää, kääntyvi ovella
harmaapää— loppui laulajan vuosi.

»Minne viet mua, vanha vuos?«— tuulet niin lauhasti tuoksuu— »minä niin pelkään ja vapisen».
»Rauhoitu, rakas lapsonen, ovella taivaan jo ollaan.»

Astuvi sisähän vanha vuos— taivaan kynttilät loistaa— saattavi laulajan Luojan luo: »Tässä poian ma
pienen tuon, jok' eli vain syksystä jouluiin.»

Virkkavi Herra Jumala— tuulet niin lauhasti tuoksuu— »Etkö kesää sä nähnytkään?« »Näin vaan
syksyn ja talven sään», laulaja vavisten vastaa.

Kyyneltyy silmä Jumalan— taivaan kynttilät loistaa— »Siis suvi sull' olkohon ikuinen! Mut virka,
poikanen poloinen, ken olet ja mistä sa tulet?«

»Laulaja olen ma laadultain«— tuulet niin lauhasti tuoksuu— »tulen tähtösestä ma pienestä, min nimi
on Maa».—»Mihin kuolit sä?« »Kurjuuteen kuolin ja nälkään.»

Vihastuu Herra Jumala— taivaan kynttilät sammuu— »Sano kansas, niin kostan ma kuolosi sun!» »Ei, ei, hyvä, suuri on kansani mun, et sille saa sinä kostaa.

Mut hiukan hillitse viimojas, ne liian vinhasti vinkuu mun uraani armahan aukeoilla. Suo päivän paistaa sa Suomen soilla!»— Näin laulaja tuskassa huutaa.

Hymyilee hyvä Jumala— taivaan kynttilät loistaa— »Voi oikein olla. Ehk' koetin ma sun kansaas liiaksi tuulilla. Taas kukat kummuille nouskoon!»

MÖKKILÄINEN JA HÄNEN POIKANSA.

»Noh, pojat, päivä valkeaa, on aika työn ja toimen. Jo aura pelloll' odottaa ja hepo eessä soimen.»

On sääli heitä herättää, ois hyvä maata heidän, mut säälittää myös kaunis sää ja pien' on mökki meidän.

Ken nuorna tottui nukkumaan, ei vanhanakaan herää. Vain työttömyys se ruostuttaa, ei kyntö auran terää.

Ja näin ma heitä rohkaisen, kun väsyvät he milloin: tuo aika uuden huomenen ja parempi on silloin.

Ja usein huomen valkeaa
ja työ on yhtä kovaa.
Ma silloin koetan lohduttaa:
Nyt saatte hetken lomaa.

Ja tyytyväisnä työhönsä he nousee nukkumasta. Oi, heitä siunaa, Herra sä, oi, siunaa mökin lasta!

GRANIITTI.

Hakataan, hakataan
Suomen vuorta harmajaa.

Peikot pienet nakuttaa: kirpoo tulikipunat, kivilaatat lohkeevat, lastatahan laivoihin, viedään suuriin kylihin, pannaan muistopatsaiksi, palatseiksi, linnoiksi, kuninkaille, keisareille, vierahille jumaloille, joille vuori harmaja vain on lasten tarina.

Hakataan, hakataan. Pojat, pienet varokaa! Lasten tarinat uudistuu, kuori kylmä ohentuu, vuoren sydän tulta on, nousta voipi raivohon, kulon suuren kulkemaan päästää pitkin maailmaa, polttaa kaikki poroksi palatsit ja linnatki keisarten ja kuninkain, vierahien jumalain.

Vuoressa on tulta myös.
Nähkää kipunoita yössä!

TERVEHDYS KAJAANIN KAUPUNGIN 50-VUOTISJUHLAAN

6 p. maalisk. 1901.

Ämmän kuohut, Koivukoski,
Pöllyvaara, Kynärpää!
Kaikki tunnen, kaikki tiedän,
kaikki mieleen lennähtää.

Täällä tehtiin Kalevala, täällä sodan soihtu nous kauvan vielä, vaikka vaipui muualla jo miekka, jous.

Ehkä myöskin tunnet nimen: Juhana Messenius, josta niin on kaunihisti tarinoinut Topelius.

Ja jos vielä etäisempään aikaan, aatos, meitä viet, kohtaa meitä kainulaiset, karjalaisten kauppatiet.

Niistä tietköön tiedemiehet!
Minä muita laulelen.
Ei meit' auta entismuistot
ellei aika nykyinen.

Min' oon lapsi tämän ajan.
Terve sulle, rautatie!
Kulje kohta korven halki,
Kajaanihin viesti vie:

Loppui puute Pohjolasta,
Sampo saatiin takaisin.
Kauan oot sa tyytynytkin
muun jo Suomen muruihin.

Valitelkoot vanhat herrat kaupunkia katoovaa, ruikutelkoot rukkamielet linnan muurta harmajaa.

Minä laulan, laulattelen Kajaanian tulevaa, tiedon pesää, taidon pesää, jauhon, viljan jakajaa.

Hyvinvointi! kansan onni!
Ensin sinä, sitten muu.
Missä syödään petäjäistä,
siell' ei paljon naura suu.

Meijerit ja kansakoulut!
Toinen toistaan tukekoon.
Rahvas lukee raamattua.
Myöskin muuta lukekoon.

Ei oo pelko, että kansa isäin tavat unhottaa. Jos ne joku unhottaiskin, kyllä Ämmä muistuttaa.

Ämmä tulee korpimailta, korven voima nuorta on. Vuottakaa, kun Kuhmo nousee ynnä poiat Paltamon!

Sotkamoss' on suuret kylät, siellä täyttyy tähkäpää. Kiannalla kilvan vielä pettuleipää pistetään.

Täyttyvä on kerran tähkä koko kauniin Kainuunmaan. Kunpa täytyis, kohta kaikki korven voima tarvitaan,

tarvitahan päivän työlle vasten valtaa pimeyden. Kenpä tietää, ehkä toistuu tarut ajan entisen?

Kenpä tietää, ehkä kerran Kajaanissa taistellaan, kun jo unta uupunutta nukkuu suuri Suomenmaa?

LAULU VANHOISTA AJOISTA.

Haastavi hongat harmaapäät: Ei ennen tääll' ollut tälleen, ei leikitty, tanssittu päivät pitkät ja herätty leikkihin jälleen.

Päivät raskaasti raadettiin ja kelpas uni yöllä. Pyhät ne pyhinä pidettiin ja arki alkoi työllä.

Tervaa täällä poltettiin ja pettuleipää syötiin; terva vietiin kaupunkiin ja porvarille myötiin.

Saatiin säkki suoloja ja toinen leivänlisää. Totteli vaimo miestänsä ja poika kuuli isää.

Aivan toinen aika on nyt meillä siitä asti, kun herrat ruukin laittoivat ja mittar' metsät rasti.

Pyhä oli ennen lemmenliitto, vakainen sen vastuu. Kirkkomäellä kaulakkain nyt nämä nuoret astuu.

Tytöt juoksee ruukilla ja pojat myllärillä. (Kolme mamsseli heilakkaa on näätsen miehellä sillä.)

Pojat työnsä unhottaa ja tytöt kunniansa. Viina virtaa tulvanaan ja turmeltuupi kansa.

LAULU VALON SODASSA.

(Kun Kalevalan sankarit ennen muinen valon sotaan suorivat, kerrotaan heidän ennen lähtöään marssineen Ukon puun ympäri laulaen seuraavaa laulua:)

Kuule nyt meitä, ilmojen Ukko, aukaise eestä auringon lukko, päästäös päivä pilvien takaa, kussa se Louhen vankina makaa.

Valoa me vaadimme emmekä muuta, siksi me kierrämme, nyt Ukon puuta, siksi me laulamme laulua sodan, nostamme taivaalle tapparan odan.

Meill' oli päivä:
He meiltä sen peitti.
Meill' oli kansa:
He yöhön sen heitti.
Meill' oli vapaus:
Nyt meill' on orjuus.
Meill' oli onni:
Nyt meill' on kurjuus.

Meill' oli lapset siveät ja suorat, nyt meillä pauhaa hurtat ja huorat, kaikki jo katoo: kunnia, kunto, tarmo ja tavat ja oikeudentunto.

Jos nyt et auta, niin hukka jo perii. Kuolla jos pakko on, kuolkaamme veriin! Eespäin veikkoset! Tapparit tanaan! Voimamme laulu ja luottamus sanaan.

Astuvi urhot, ukkonen jyskää. Katso, jo Pohjolan portit ne ryskää, sortuvi, murtuvi, kaikuvi soitto, sankarit laulaa: päivän on voitto.

EERO ERKKO.

Kävi myrsky, kun lippusi tankohon tartuit, nous taistelun lainehet korkealle, mut et sinä sortunut aaltojen alle, vaan vaahdossa seisot ja kasvoit ja kartuit.

Tuli tyyni,—ja moni, jot' ei murtaanut myrsky, nyt sortui tyynessä, veltossa veessä, mut ainapa Erkko ol' joukkonsa eessä, oli aurinko mailla tai hyökäsi hyrsky.

Näin seisoi hän kohta jo kymmenen vuotta.
Nyt kaatunut on hän. Ken hänet kaasi?
Sa ääneti seisot. On vastaus suotta.
Sun puolestas vastaa kansas ja maasi.

Keväällä 1900.

HELSINKI HELMILÖISSÄ.

Kuulkaa Luonnotarten kuiskausta, nähkää Suomen talven suuri taika!

Koko Helsinki on helmilöissä, puistot kaikki kuurakaunehissa, kaasut palaa, sähkölamput loistaa, esplanaadi on kuin taikalinna, peikkoin palatsi ja vuoren hovi, jossa Hiiden neien häitä juodaan.

Mutta kattoin yli sähköverkot mahtavina niinkuin maantiet käyvät, valkoisina, valon rautareitit, sakeoina, sanan ohjoajat, sillat sielujen ja ihmismielten, valistuksen suuret valtävylät.

Mistä tämä rikkaus ja tenho? Eilen vielä sumu maita peitti, puut ol' paljaat, kadut kauppa varten, lyhdyt tuikkivat kuin tulitikut, sähkölangat, yli kattoin käyvät, venyi velttoina kuin riippumatot rantamilla kesäsiirtoloiden— mukavuuden, laiskuudenkin langat.

Astun alla jumalaisen holvin, pääni päällä kuurahelmet helkkää, helmet helkkää, runot kauniit kaikuu, tanssii talven immet ihanaiset; käyskelen ja kysyn itseltäni: Mistä tämä rikkaus ja tenho?

Tyttö tietä pitkin tepsuttaapi, valkea kuin vahti myrskyn jälkeen, pysähtyy ja minuun kauvan katsoo. Mitä minusta sa tahdot, tyttö?

Kuiskaa tyttö tuskin kuuluvasti: »Olen talvi, Suomen taikaneiti, tuntenethan minut vanhastaankin, liat peitän, saastat maahan kaivan, sumut kaikki kudon helmivöiksi, joilla koristan ma uraani armaan odottamaan uutta kevättänsä. Kautta oman rintas kammioiden usein unohduksena ma kuljen.»

Vielä kerran mulle viittas tyttö, hälveni kuin uni heräävältä. Yksin seisoin keskellä esplanaadin, öinen Helsinki ol' heräämässä, kahden puolen ihmiskarjat kulki, karjat sekä karjain kaitsijatkin, herrat heilui, vilkkui naiset nuoret, vaan ei valkeat kuin talven immet; silloin multa silmäkulma kostui, sanat nämä nousi huulilleni: Mitä taitaa pimeys tälle maalle? Ampukohot myrkkynuoliansa, nostakohot suosta suuret usmat, peittäköhöt taivaat talmallansa, laskiessaan Suomen laaksoloihin sentään helminä se sataa alas,— laulun helminä ja hengen töinä.

Kiitos unhoitus, sa Luojan lahja, kiitos sulle, Suomen suuri talvi.

KOSKENLASKIJA.

Niin usein lapsena seiso i hän kotiniemensä kultaisen päässä, näki ohitse venhojen viilettävän niin tyynessä kuin rajusäässä, kalapurret, kaupan purret, purret parkinkiskoijen, halkoijen hitaiset purret sekä kilvan kirkkovenhot.

Mutta ylpeinä yli muiden loisti tervapurttien laajat purjeet, pullistuen omast' onnestansa, tietäin kantavansa korven voimaa, kantavansa suuriin kaupunkiin havumetsän haluttua mettä. Siitä mahtavina sadatmarkat sinkoo kauas sinikorpiin Kainuun, sadatmarkat sekä jauhot, suolat, joskus myöskin »vältti», kääntö-aura, talon toimellisen isännälle; emännille sokurit ja kahvit, kihlat lempiville kihlakunnan.

Halu syttyvi poikasen sielussa: Lie jotain mullakin viedä, on tunteita, on haaveita, ja jos tervaa ei, pajunkuorta, niin mieltä nuorta ja mietteitä, joit' ei joka poika tiedä.

Ja niin hän purtensa irroittaa kotilahtensa kultaisen suulta, laskevi keskelle kuohuja ja laulavi laitapuulta, miten meri on suuri ja sininen ja maa niin armas ja kaunoinen ja vieno neitosen varsi, kun hän koivujen solassa käy.

Ilta hiljainen lankeaa. Purje leutona lepattaa, terhen nousevi tuolta, täältä, lahden pohjista, laineen päältä, kutovi verkkonsa yli veen— poikanen yönä on yksikseen.

Huokaa öiset ulapat.
Saapuu sadat unelmat,
Vait! Mikä valkoinen välkähtää?
Vellamon neitosen kyynärpää,
tuolla polvi ja täällä kaula:
»Laula poikanen mulle, laula
synnyt lempivän sydämen.
Saat sinä suukkoni lämpöisen.»

Ja poikanen laulavi lauluun niin vienon-soipoa, sorjaa, miten kuinka jos kauniit on kukkaset maan, ne kuolo kuitenkin korjaa, mut tummanpa Tuonelan laineilla siell' lumpehet valkeat päilyy; ken siellä kohtaapi kultansa, sen kukkaset ijäti säilyy.

Varo poikanen!
Joki eessä lie!
Käy airoillen!
Jo virta vie!

Siellä kasvavi korkeat tammipuut, tuvat tummat on tammien alla, ei paistele sinne päivät, ei kuut, ei tähtöset taivahalla, vaan ijäti pirtissä pienessä vain siell' loistavi silmä armaan. Ja keskellä leppien varjoavain ui Tuonelan joutsen harmaa.

Ylös onneton!
Vesi kiihtyvi!
Kohta koski on!
Se surmasi!

Ja Tuonelan joutsen se joikuu näin:
Yö, maailman äiti, sä hellä!
Moni poikasi pyrkivi päivähän päin,
mut kellä on onnea, kellä?

On hullu ja houkka se lapsonen maan, joka suruja syömeensä sulkee. Ja kauvaksi orhit ne korskahtaa, kun kuoleman valtiias kulkee.

Lakkasi laulu poikasen. Heräs hän keskellä kuohujen; koski pauhasi, vaahto pärskyi, mela vapisi, venhe tärskyi, kastuvi poski poikasen— se on suudelma Vellamon neitosen.

Miettivi poika mielessään:

Kuollako vai jäädä elämään?
Hiljaa, hiljaa niin sydän lyö.
Ehkä tehty jo onkin työ,
min sään mulle neuvo Jumalan.
Lauloin jo laulun parhaimman.

Mutta niin kauniina aurinko nousee ylitse ylhien kalliorantain, vilkkuvi rannoilla valkeat talot, puuntavi punaisenkirjavat lehmät, joita nyt käyvät lypsämähän neitokset nuoret kuohuvin kiuluin. Hymyy taivas ja hymyy maa— miksi miekin en hymyileis?

Hymyten poikanen melaan käy ja kosken kuohua kohtaa: En tiedä, viekö se elämään vai Tuonenko tuville johtaa? Sama mulle. Mut laskea laatuista on näin maailma silmänsä eessä ja uihan se kuoleman joutsen kai myös näidenkin virtojen veessä.

Ja hän leikkii kuolemalla, hakee parhaat hyökylaineet. Neidot näkee rantamalla, kulkee kautta maiden maineet. Karit uhkaa, aalto alla ahmaa, Luoja johdattaa laulukosken laskijaa; suvanto jo aukeaa,

Siintää eteen järven selkä, niemen päässä talo on.
Poika purren kiinnittääpi pajuun rantakallion.
Käyppi tupaan. Kaikki väki sielt' on kesäkiireillään;
talon tyttö kangaspuita punaposkin helskyttää.

Suihkii soma sukkulainen, nousee, laskee polkimet.
Sanat sattuu toisihinsa, ailahtaapi aatokset.
Ennen kuin sen poika ties ja ennen kuin ties tyttökään,
astuu sisään talon väki, tapaa heidät sylikkään.

Siitäkös nyt touhu nousi. Kuka, mistä, kulkija?
Isä etsii piiskanvartta, äiti huutaa pappia!
Tyttö itkee, rengit nauraa, piiat vilkkuu, virnottaa—
yleisessä hälinässä poika ulos puikahtaa.

Taas hän venheessä vettä viiltää, laskee koskia kuohuvia, mutta hällä nyt mielessänsä ei enää kuoleman kukat päily, vaan elon kukkaset kumpurinnat ja neitosen punaiset posket.

LAULUJA KANTELETTAREN TAPAAN

MIKSI KYSYISIN ENEMPI?

En tiedä, oletko impi pyrstötähti taivahalla, valo maillensa menevä vaiko unten uusi päivä.

Ja en tiedä, oletko impi viime tuomion tulemus syömelleni syntiselle, vai tuoja elämän uuden.

Valaisit pimeän yöni, näin ma pitkät pilven rannat— miksi kysyisin enempi?

KONSTINSA KUMPAISELLAKIN.

Neuvoisin sinulle, neiti, pari kolme konstiani, tien ohesta oppimaani eloni nuorella polulla:

Ilo miten syntyvi surusta, miehen tarmo taistelosta, hyve ahjosta himojen, henki mustan mullan alta.

Nämä minä neuvoisin sinulle, kun sinä neuvoisit minulle pari kolme konstiasi, joita ihailen ijäti: Hyvä miten palkitaan pahalla, lempi leikinlaskennalla, mitenkä murhataan hymyillen, kuin poloista poljetahan.

Neuvokaamme toisiamme, impi kaunis ja ihana!

UNTA JA TODELLISUUTTA.

Tarjosin sinulle kerran käteni kesäisnä yönä, kun oli linnut laulupuulla, kukat täydellä terällä; tarjoan

sinulle käden nyt ma talven tanterilla soidessa vihurin vinhan, kukkain kuolleiden ylitse.

Et sa silloin uskaltanut unteni utuihin, tyttö, uskallatko nyt paremmin urho-unten täytäntähän?

KATSON, KATSON, KAUNIS TYTTÖ.

Katson, katson, kaunis tyttö, katson silmies sinehen, pohjahan povesi katson, sydämesi syövereihin, etsin aatosta eloni, tulevia tutkistelen, tuotko tummia minulle vaiko öitä valkoisia.

Muistan, koito, muutkin silmät, silmät tummat ja palavat, joihin katsoin, kauvan katsoin, etsin aatosta eloni; luulin päivän koittavaksi, auringon yleneväksi.

Yö yleni, tähdet sammui, säihkyivät salamet yössä, jyrisi Jumalan kosto, satoi rautaiset rakehet mun poloisen pään ylitse, harhalapsen hartioille; ajoivat armotta minua salon poikki, toisen pitkin, löivät turraksi lihani, luuni kaikki kangistivat, puutuin puuksi suon selälle, ahon päähän pötkelöksi, pikku lintujen peloksi, variksien vaakkumiksi.

Viikon seisoin suon selällä tunnotonna niinkuin tukki, korpit hyppi korvillani, silmillä varikset vaakkui, pedot juurella pesivät, hukat luona huutelivat. Lapset parkaisi pahasti marjamailla käydessänsä, nähdessä näköni mustan, surun synkän syövyttämän, pötkelön suon selällä, karahkaisen kankahalla.

Tulipa tyttö tähtisilmä, enkeli elämän joulun, ei se parkaissut pahasti eikä luota loitonnunna, tuli luoksi leikkimähän, vienoinen visertämähän, tuli silmin niin sinisin, kävi niin valkoisin kätösin runkohon ruman petäjän, juurihin jumalten hyllyn— soi salossa enkel'laulu, lapsen nauru laaksoloissa.

Ja katso: Ihana ihme! Sylkähti sydän petäjän, kuohahti kuollehet vetoset, puu vihersi, päivä nousi, kevät kaikille hymysi.

Katson, katson, kaunis tyttö, katson silmies sinehen, pohjahan povesi katson, sydämesi syövereihin, etsin aatosta eloni, tulevia tutkiskelen: Herätitkö kuollehista, toitko Tuonelta urohon, uusille sydänsuruille vaiko leivon lauleluille.

Kirkas on sinulla silmä, katse kaunis ja viaton, et sinä suruja tuone, tuonet marjatuokkosia mailta päivän paistamilta, kuu-luojan kumottamilta.

IVA.

Kysyi tyttö poikaselta: »Miksi ivaillet alati, lasket lauseita pahoja, jotka pistävät syvälle— minuakin joskus pistät.»

Vastas poika neitoselle: »Ihana on ivan säilä säihkyväinen, välkkyväinen. Iva on jumalten ase, luotu sankarin sotahan vasten valtoja pimeyden. Sillä puollan parhaintani, hellintäni, hienointani elämän suuressa sodassa— sillä myös sinua puollan.»

SANA SUOMEN SALOILLE.

Siellä Suomen on saloilla monta, monta nuorta miestä, joilla on sydän palava.

Ja onpa saloilla Suomen monta nuorta neitokaista, joill' on silmä siintäväinen.

Jos joka sydämehen ma voisin mennä nuoren miehen, näin minä sanoisin siellä: »Pala, pala, nuori sydän, katko Kullervon kapalot! Untamot, utalat miehet, mielet maassa vangitsevat suurella suun kovulla, pikkuisilla pyytehillä. Siinä on sisäinen uhka. Toinen uhka ulkonainen.»

Ja jos silmät ma jokaisen voisin nähdä nuoren neien, näin minä sanoisin niille: »Siinnä, siinnä nuori silmä, sinimetsien ylitse, näe, mitä me emme näe keskellä tulisen taiston, kaukolehdon lempeyttä, kaukolaakson kauneutta, ihanuutta iltapilven, aamun armahan tuloa.»

Lennä laulu ja sanele, mitä en itse voi sanoa!

LAULUN LAPSI.

Hyvä oli iso minulle, siskokset sitä paremmat, paras armas äitimuori.

Mie itse hyväpä kelle?

Paha oli maailma minulle, pahempi impi ilkkuvainen, pahin syyllinen sydämeini.

Mie itse pahapa kelle?

En ole hyvä, en paha, olen lapsi laulavainen, laulun lapsena pysynkin kunis kuoppahan kuperrun. Kaikki on kaunista minulle tämän ilman kannen alla, ilo, murhe, itku, nauru, luonto, maailma, lokakin, rauha suuren rakkauden, vihurit vihan ja lemmen; kaikell' on kajastuksensa Luojan suuresta suvesta, ikuisesta auringosta tähtitarhojen takana.

PYHÄ KEVÄT.

KEVÄTHYMNI.

Herran henki mailla kulkee, haudat kaikki aukeaa. Kas, jo katkee kääriliinat!

Sydän uuden uskon saa. Maa, mi nukkui hangen alla, herää uuteen elohon,

kautta ilman kannel kaikuu: Vapahtaja noussut on. Herää sydän ihmisenki

iloinensa, suruineen. Astu aatos, lennä, liidä kirkastuksen korkeuteen!

VIRTA VENHETTÄ VIE!

Virta venhettä vie.

Mihin päätyvi tie?

Lyö kuohut purren puuta ja talkaa

Mikä ihminen on?

Virvaliekki levoton.

Jo hiekka heljä riitelepi jalkaa.

Yksi syntyy riemuun ja toinen murheeseen

ja kullakin on kellonsa pohjass' sydämen;

kun se seisahuttaa, niin kuolon aika alkaa.

Virta venhettä vie.

Mihin päätyvi tie? Niin synkehinä synnit ne uhkaa. Hetken hehkuvi mies, sitten tummuvi lies, jääpi jäljelle pivo pieni tuhkaa. Ja synnit ne kasvaa ja liittyy syntihin ja poika perii kehdoissa synnit isänkin ja rinta täys on ruumenta ja ruhkaa. Mihin päätyvi tie?

Virta venhettä vie.

Koko maailma mun purressani läilyy.

Meri ääretön, o!

Etkö joudukin jo,

suur' suvantoni, jossa pilvet päilyy.

Ois aika maata sunkin jo, suuri maailma,

ja vanhan valkopääsi jo lepoon laskea.

Katso, kuinka kuolon varjot häilyy.

Virta venhettä vie.

Mihin päätyvi tie? Ei tiedä sitä ihmisistä kenkään. Meri, taivas ja maa kaikki, kaikk' katoaa— kuinka säilyisi sielu ihmisenkään? Mut unessa niin armas on ajatella noin: Viel' kerran kevät saapuu ja koittaa uusi koi ja huomentuulet tuntuilta henkää. Vaiko valhetta lie?

Mut noinpa mietin mie: Katso, kerran koko maailma herää. Susi lammast' ei syö, veli ei veljeä lyö eikä miesi tahko tapparan terää. Mut kaikki kauniit aatteet, joit' täällä aatellaan, ne silloin täyttyy töiksi ja peittävät maan. Siis ihanteita, ihminen, kerää! Vaiko valhetta lie?

TAIDENIEKAN YÖ.

Yössä istuu taideniekka.
Miksi helkkää rannan hiekka.

Yön on neitokset tulevat, yön on mustat morsiamet, valkeilla varsoillansa, ruskeilla ruunillansa.

»Kunne neitokset kulette?
Minun luokse miks tulette?»

»Tuomme sulle tuomisia meren suurilta seliltä, ilman pitkiltä pihoilta— joko on ovesi auki?»

»On se auki auringolle, paistoa Jumalan päivän, ei yön yrityksille, Manan neitten maanehille.»

Ilkkuivat Manalan immet,
tytöt Tuonen tyrskyttivät:
»Voip' on miestä mieletöntä!
Vieläkö valohon luotat?

Tiedä, tiedä, taitoniekka: Jo pimeni Suomen päivä, sammui jo salojen huomen, meni usko miesten nuorten— ei ole valoa enää koko maassa, maailmassa.»

Huusi vastaan taideniekka, välkkyi nuoren hengen miekka: »Jos menikin muilta usko, minun viel' ei mennyt ole, jos pimeni maani päivä, on mulla omakin päivä, tyttö kultainen kylässä, kaunokutri kartanossa, joll' on sielu silkin hieno, katse kaunoinen sametin. Unista utuisen lemмен luon mä maalle uuden aamun.»

Ilkkuivat Manalan immet, tytöt Tuonen tyrskyttivät. »Voip' on miestä mieletöntä! Vieläkö valohon luotat? Jo pimeni silkkisielu, sameni sametin välke, kylän ämmien käsissä, naisten kahvinauruloissa. Ei ole valoa enää koko maassa, maailmassa.»

Painoi päänsä taideseppä, juoksi julman haavan leppä, juoksi päivän, juoksi toisen, kunis hän kolmanna kohosi, kastoi kalvan hurmehesen, nosti kohti korkeutta, vannoi näin valan ikuisen:

»En minä levänne ennen kuin minun miekkani terästä revontulet roihuavat yössä pohjolan pimeään.»

Vyötti varren rautavyöhön, astui ulos talvi-yöhön, talven tähtöset näkivät, kun hän korpehen katosi.— Ei ole sitten kuulununna.

VÄLIRAUHA.

Tiedän, tunnenhan tarkalleen, ett' tää on vaan välirauhaa, hetkisen virtaa vierivää. Taas kohta jo kosket pauhaa,

Vain hetkeksi rauhan ma tehnyt oon
sun kanssasi, sydän kulta.
Ole valmis, kun leijona valveutuu!
Taas silloin me iskemme tulta.

Ja tietköhön myös koko maailma sen,
ett' tää on vaan väli-aikaa.
Sun tänään mä rauhassa levätä suon.
Taas huomenna torvet raikaa.

JUMALAN VANKI.

Ystävyys murtuu, rakkaus katoa, ei katoa minun kuoleman-ikäväni. En minä tiedä sinun alkuasi enkä aavista sinun loppuasi, mutta kumpikin lie minun sydämessäni.

Voi, pahoin tekee se mies, se mieletön mies, joka juurensa elämään katkaa. Hän on niinkuin lintu vedenpaisumisen päällä, ei ole hällä sijaa siellä eikä täällä, hän äärettömyydessä lentää ja lentää ja aaltoihin vaipuu.

Eikä ole totuus, jumalainen totuus, tehty ihmishartioita varten. Jos kuolevainen jumaliin nousee, niin Jumala ottaa vangiksi hänet ja viepi hältä ymmärryksen valon.

MAININKEJA.

Tahtoi meri taideniekaks tulla, lepäs tyynnä, peilipintaisena, kajasteli kaikki ilman kaaret, rannan raidat, suvi-illan ihmeet; kysyi vanhemmalta veljeltänsä taivahalta: »Oonko taideniekka?»

Päätään pudistaen veikko virkkoi:

»Viel' ei riitä, viel' et taideniekka.»

Muutti meren poika muotoansa, meni sydämensä syövereihin, nosti hyökyaallot ärjymähän, pirstoi purret, mastot maalle heitti; kysyi vanhemmalta veljeltänsä: »Taitanen jo olla taideniekka?»

Päätään pudistaen veikko vastas:

»Viel' ei riitä, viel' et taideniekka.»

Lakkas myrskylaulu meren rinnan, sousti selkää pitkät, loivat laineet, kajastellen taivaan sinikantta, muistutellen meren pohjatuutta, antain aavistusta myrskylöistä mennehistä. Kysyi meri jälleen: »Onko taiteen tarkoitus siis tämä?»

Nyökkäs päätään vanhempi ja vastas:

»Jo nyt riittää. Olet taideniekka.»

SURUT.

Minä seisoin ja huusin tappara kädessä: »Tulkaa, nyt tulkaa, tulkaa kaikki, te miel'alat apeat, te vastasäät vaikeet, huolten huuhalinnut ja sydänsurut haikeet, niin koitamme kerran, ken meistä voittoa, ja voitettu olkoon ääneti niinkuin hauta, mi kuusten keskellä hiljainen on.»

Näin minä huusin tappara kädessä, katsoin uhmaten kalliosolaan uotellen kuoleman karjaa. »Pelkäätkö Tuonelan untelo ukko, pelkäätkö vuossadan nuorinta lasta, pelkäätkö päivyen poikaa?»

Eivät ne tulleet silloin surut, tulivat silloin, kun makasin maassa kamppailen Luojani kanssa. Tulivat takaa kuin konnat, löivät kahleisiin minut, mierolle möivät, tekivät minusta heikon miehen, polttivat otsaani orjan merkin, jota ei huuho vesi, ei veri, eikä huulet kauneimman neidon.

RAKKAUDEN LAULU.

Ajatukset mun aivoissani niinkuin käärmeet kiertää. Käsi toinen neitosen nisissä ja toinen vartta viertää.

Valkeat aatteet mustalla pinnalla.

Voi, väririkkautta!

Valkea käärme mustalla rinnalla.

Kas, sepä rakkautta!

ALKIBIADEEN NÄKY.

Ma tiedän immen niin valkean kuin marmori templissä Minervan.

Theano, temppelein impyinen! Oi, koskaan unhoita sua ma en.

Sa seisoiit kirkasna, kuultavana— ma kuljin maassa niin matalana.

Olin juonut päivät ja itkenyt illoin. Kai Panathenaian ol' juhla silloin.

Oli päivä laskenut laaksoissa, mut vuoret kimmelsi kullassa.

Ja kädessä malja ja seppelpäin ohi Minervan templin me kuljimme näin.

Yks filosofeerasi, toinen lauloi ja kolmansi katu- tyttöä kauloi.

Sa seisoiit templisi portahilla— ma kuljin varjossa viileen illan.

Ja poimut vaattehes valkean loisti ruskossa päivyen laskevan.

Sun nähdessä silloin mun seisautti syön kuin Arkipelaagissa aalto yön.

Ja aallossa taivahat kuvastui ja taivahan tuhannet tähtöset ui.

Mut koska sa silmäsi laskit alas, niin jällehen myrsky mun rintaani palas.

Ja myrsky se raivoo vieläkin. En unhoita impeä tempelin.

HYMNI TULELLE.

Ken tulta on, se tulta palvelkoon.
Ken maata on, se maahan maatukoon.
Mut kuka tahtoo nousta taivahille,
näin kaikuu kannelniekan virsi sille:

Mit' oomme me? Vain tuhkaa, tomua?
Ei aivan: Aatos nousee mullasta.
On kohtalosi kerran tuhkaks tulla,
mut siihen ast' on aikaa palaa sulla.

Mi palaa? Aine. Mikä polttaa sen?
Jumala, henki, tuli ikuinen.
On ihmis-onni olla kivihiltä,
maan uumenissa unta pitkää piiltä,

herätä hehkuun, työhön, taisteloon, kun Luoja kutsuu, luottaa aurinkoon, toteuttaa vuosisatain unelmat, joit' uinuneet on isät harmajat.

On elon aika lyhyt kullakin.
Siis palakaamme lieskoin leimuvin,
tulessa kohotkaamme korkealle!
Maa maahan jää, mut henki taivahalle.

HIUKAN TÄHTITIEDETTÄ.

TÄHTELÄN TANHUAT.

Tähtöset tuikki niin korkealla.
Min' olin maassa niin matalalla.

Miksi niin vilkutte tähtöset mulle?
»Siksi me tähtöset vilkumme sulle,

että sun sielusi nousisi meihin, että sa astuisit auringon teihin.»

Enkö siis astu ma auringon rataa?
»Et sinä astune auringon rataa,

kuuta sa palvelet, kuun tietä kuljet, kuutamon välkkeitä rintaasi suljet.»

Kuinkapa pääsen ma Päivölän tupiin?
»Noin sinä pääset Päivölän tupiin,

nouse, ja Tähtelän tanhuita juokse! Siitä käy polku Luojankin luokse.»

POHJANTÄHTI.

Oi, Pohjan tähti, mi meille vilkut, ja piennä pilkut, mi ilkut tähdille kiertäville ja ihmismielille myrskyisille, jotk' ei saa rauhaa, vaan aina pauhaa!

Oi, kuin sua säälin, sa tähti kumma, mi luulet, että on elon summa ain aalton keskellä tyyni olla, tyyni olla ja seistä kaukana kalliolla, kun meri pauhaa ja ei saa rauhaa.

Sua kaikki kiertävät taivaan kaaret ja tähtisarjat ja valosaaret, sua kumartaa kuun, päivän kulta ja otava oppinsa ottaa sulta, niin myöskin henki inehmosenki.

Sua sentään säälin ma, tähti parka, mi tiedä et, miten veri karkaa, miten tulet riemun ja tuskan palaa, kun synty hehkuu ja sydän haluaa ja aatos pauhaa ja ei saa rauhaa.

Aina langeta, aina nousta, käyttää kuokkaa ja sotajousta, tehdä oikein ja tehdä väärin, rikkoa, kärsiä mielinmäärin— oi, ihanainen on elo mainen!

AURINGON OPETUS.

Opetä minulle, aurinko, mik' on laulajan oikea onni.

»Tee kuin minä, paista vaan, laulajan onni on antaa.»

Pilvet päiväni peittivät.
Kuinka siis kummalla annan?

»Tee kuin minä, paista vaan, väistyvi mustinkin häivä.»

Hanki kattavi kaiken maan.
Turhaan uurren ja puurren.

»Tee kuin minä, paista vaan, sulaa hankikin suurin.»

Entä jos kansa mun kiroaa?
Enkö ma kiroa vastaan?

»Tee kuin minä, paista vaan, syttyvi sydänkin kylmin.»

UUSI TÄHTI PERSEUKSEN SIKERMÄSSÄ.

Uus tähtönen, uusi maailma, uus ajatus ihmisen sielussa!

»Sun aatoksistasi tiedä en.
Minä synnyin vuoksi miljoonien.»

Siis olet sa sentään mun aatoksen'.
Sekin syntyvi vuoksi miljoonien.

VÄINÄMÖISEN MIEKKA.

Vuoret ja järvet ja suuret virrat
Kalevan kansoa halkoilevat.
Yksipä sentään on yhteistä meille:
On Väinämön kalpa

kannella tyynen, talvisen taivaan. Merkki mun kansani muinaisen tarmon! Sulle ma laulan ja virteni kuulkaan vuoret ja järvet:

Suuri on Suomessa laulajan valta.
Sana on astala aattehien.
En sitä vaihtaisi kuninkaan linnaan,
en keisarin kruunuun.

Kieleni helkkyyvä, hellä ja soipa, kirkas ja sokea suomenkiel'! voitko sa jällehen ankara olla, urhojen kieli,

aatteen urhojen, mietteen miesten? Voitko sa olla tappara tarmon, kahleitten murtaja, kansasi kostaja— Väinämön kalpa

kannella tyynen, talvisen taivaan? Peljätty Pohjolan peikkojen kesken! Voitko sa myös alas astua sieltä, leimuta, lyödä?

Silloin kuin vaipuvi vapaus maasta, laki kun loppuu ja rikokset riehuu— nousetko silloin kuin Ukon

myrsky vuorien yli?

Näin minä lauloin. Hiljaisna uinui
lumiset järvet ja virratkin.
Mut uhaten taivahan kannella välkkyi
Väinämön kalpa.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK SATA JA YKSI LAULUA; HIIHTÄJÄN VIRSIÄ; PYHÄ
KEVÄT ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.